

Regeringens proposition

1999/2000:63

Godkännande av avtal om ersättning i samband med stängning av Barsebäcksverket, m.m. Prop. 1999/2000:63

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 februari 2000

Göran Persson

Björn Rosengren
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Enligt lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling har tillståndshavare och fastighetsägare rätt till ersättning från staten om rätten till reaktordrift upphör enligt den lagen. Ersättningen bestäms av domstol enligt expropriationsrättsliga principer såvida parterna inte själva kommer överens om ersättning. I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner de åtaganden för staten som följer av det avtal om ersättning i samband med stängning av Barsebäcksverket som den 30 november 1999 träffats mellan staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB.

I propositionen behandlas även vissa skattefrågor som kan uppkomma vid en kärnkraftsavveckling enligt lagen om kärnkraftens avveckling. Förslag lämnas till en lag om särskilda bestämmelser vid kärnkrafts-avveckling. Förslaget innebär att ersättning som staten betalar ut för framtida inkomstbortfall skall vara skattefri om ersättningen beräknats netto efter inkomstskatt. De omstruktureringar av berörda företag som görs på grund av ett avtal om avveckling skall inte föranleda några inkomstskattekonsekvenser. Om en fastighet överläts skall förvärvet inte utlösa stämpelskatt. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2000 och tillämpas på händelser som inträffat den 1 januari 1999 eller senare.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Författningsförslag	5
2.1	Förslag till lag om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling	5
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Allmän bakgrund till regeringens förslag	11
4.1	1997 års energipolitiska beslut	11
4.2	Stängningen av Barsebäcksverket	11
4.3	Stängningens påverkan på elmarknaden	13
4.4	Det energipolitiska omställningsprogrammet	14
4.5	Statens kostnader för ersättningen, m.m.	14
5	Avtal om ersättning till reaktorns ägare	16
5.1	Förhandlingarna om avtalet	16
5.2	Innehållet i avtalet mellan Staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB i sammandrag	17
5.3	Bedömning av avtalet	24
5.4	Statens ersättningskostnader för avställningen av reaktor B1 till följd av avtalet	26
6	Skattefrågor vid kärnkraftsavveckling	28
6.1	Ersättning för framtida inkomstbortfall, m.m.	28
6.2	Försäljning av elkraft	31
6.3	Omstrukturering på grund av beslut om avveckling av en kärnkraftsreaktor	33
6.4	Stämpelskatt	36
6.5	En särskild lag med skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling	36
6.6	Övriga frågor	37
6.6.1	Koncernbidragsdispens	37
6.6.2	Mervärdesskattekonsekvenser	38
7	Offentlig-finansiella konsekvenser	39
7.1	Effekter som påverkar statens framtida skatteintäkter	39
7.2	Effekter som inte påverkar statens framtida skatteintäkter	40
8	Författningskommentar	42
8.1	Förslaget till lag om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling	42
Bilaga 1	Avtal om ersättning i samband med stängning av Barsebäcksverket	48
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	90
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	93
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	97
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 februari 2000 ...	100

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

dels godkänner de åtaganden för staten som följer av det avtal om ersättning i samband med stängningen av Barsebäcksverket som fogats till propositionen som bilaga 1, samt bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder som behövs för att tillvarata statens intressen vid avtalets genomförande och tillämpning,

dels antar regeringens förslag till lag om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § I denna lag finns särskilda bestämmelser om beskattningen vid avveckling av kärnkraft vid tillämpning av

- inkomstskattelagen (1999:1229), och
- lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Definitioner

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Skattefria ersättningar

Ersättning för framtida inkomstbortfall

3 § Ersättning för framtida inkomstbortfall som ett företag får enligt lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling eller på grund av avtal med staten om avveckling av kärnkraft skall inte tas upp som intäkt.

Första stycket gäller bara om ersättningen beräknats netto efter inkomstskatt.

4 § Ersättning för ökade utgifter för skatt eller för tidigarelagda skattekostnader som ett företag får på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § skall, i sådana fall som avses i 3 § andra stycket, inte tas upp som intäkt.

Beskattningen av tillgångar som omfattas av ersättningen

5 § En utgift som får anses ha beaktats vid beräkning av ersättning enligt 3 § får inte dras av vare sig omedelbart eller genom värdeminskningsskatt. I fråga om inventarier, byggnader och markanläggningar skall det skattemässiga värdet i sådana fall anses vara noll.

6 § I fråga om kapitaltillgångar vars värde får anses ha beaktats vid beräkning av ersättning enligt 3 § skall omkostnadsbeloppet anses vara noll.

7 § Lagertillgångar vars värde får anses ha beaktats vid beräkning av ersättning enligt 3 § skall anses nedskrivna med ett belopp som motsvarar det skattemässiga värdet på dessa tillgångar.

Ersättning för framtida utgifter

8 § Ersättning för framtida utgifter som ett företag får på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § första stycket får tas upp som intäkt det beskattningsår då ersättningen betalas ut.

Överlåtelse av elkraft

9 § Om ett företag på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § första stycket överlåter elkraft till ett pris som understiger marknadsvärdet, skall inte bestämmelserna om uttagsbeskattning i 22 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) eller bestämmelserna om underprisöverlåtelser i 23 kap. samma lag tillämpas.

Överlåtelser m.m. av andra tillgångar

En tillgång som inte hänför sig till den avvecklade reaktorn

10 § Om ett företag på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § första stycket överlåter en tillgång, som inte hänför sig till den avvecklade reaktorn och som inte är elkraft, eller upplåter nyttjanderätten till en sådan tillgång, gäller bestämmelserna i 11–18 §§.

Om det är fråga om ett andelsbyte eller en koncernintern andelsavyttring, skall det omkostnadsbelopp som skulle ha använts för de överlåtna andelarna anses som anskaffningsutgift för de mottagna andelarna.

Första och andra styckena tillämpas bara om det överlåtande och det förvärvande företaget – eller i fråga om upplåtelse av en nyttjanderätt, upplåtaren och nyttjanderättshavaren – begär det.

Beskattningen hos det överlåtande företaget

11 § För andra tillgångar än kapitaltillgångar skall det överlåtande företaget i stället för ersättningen ta upp de skattemässiga värdena som intäkt.

Om inventarier som överlåts bara är en del av överlåtarens samtliga inventarier, skall en skälig del av hela det skattemässiga värdet tas upp.

12 § Kapitalvinster eller kapitalförluster som uppkommer hos det överlåtande företaget skall inte tas upp respektive får inte dras av.

13 § Om en fastighet som är kapitaltillgång överlåts, skall värdeminskningssavdrag m.m. som avses i 26 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) inte återföras.

Beskattningen hos det förvärvande företaget

14 § Det förvärvande företaget skall anses ha anskaffat andra tillgångar än kapitaltillgångar för ett belopp som motsvarar det som det överlåtande företaget skall ta upp enligt 11 §.

I fråga om kapitaltillgångar inträder det förvärvande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Beskattningen hos det upplåtande företaget

15 § Det upplåtande företaget skall i stället för ersättningen ta upp de skattemässiga värdena på de tillgångar som omfattas av upplåtelsen som intäkt och omedelbart göra avdrag för de skattemässiga värdena.

Beskattningen hos nyttjanderättshavaren

16 § Om ett företag får en nyttjanderätt skall företaget anses ha anskaffat tillgångarna för motsvarande belopp som upplåtaren skall ta upp enligt 15 §. Företaget får dra av utgiften för nyttjanderätten i form av värdeminskningssavdrag enligt inkomstskattelagen (1999:1229) för de tillgångar nyttjanderätten avser.

Avdrag för värdeminskning

17 § Om en tillgång överlåts, får värdeminskningssavdragen enligt bestämmelserna om inventarier i 18 kap. 13–22 §§, om byggnader i 19 kap. 4–7 §§ och om markanläggningar i 20 kap. 4–8 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) göras av det överlåtande företaget i stället för det förvärvande företaget för hela det beskattningsår då överlåtelsen sker.

Avsättningar

18 § Om det överlåtande företaget har gjort avdrag för framtida utgifter som hänför sig till det som överlåtits, skall avdragen inte återföras hos det överlåtande företaget utan hos det förvärvande företaget.

En tillgång som hänför sig till den avvecklade reaktorn

19 § Om ett företag på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § första stycket överlåter en tillgång som hänför sig till den avvecklade reaktorn skall överlåtaren inte ta upp någon intäkt. Förvärvaren inträder i den tidigare ägarens skattemässiga situation.

20 § Om det skattemässiga värdet är högre än värdet enligt balansräkningen, skall vid tillämpning av bestämmelserna i 18 kap. 13–22 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), skillnadsbeloppet dras av enligt bestämmelserna i andra stycket.

Avdrag får göras med högst 30 procent av skillnadsbeloppet under det första beskattningsåret och därefter med högst 30 procent per år beräknat på det oavskrivna beloppet. Avdrag får dock alltid göras med så stort belopp att det oavskrivna beloppet inte överstiger skillnadsbeloppet minskat med en årlig avskrivning med 20 procent.

Stämpelskatt

21 § Om fast egendom eller tomträtt förvärvas på grund av ett sådant avtal som avses i 3 §, är förvärvet inte skattepliktigt enligt lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000 och tillämpas på händelser som inträffat den 1 januari 1999 eller senare.

2. Skall till följd av bestämmelserna i lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229) inkomstskattelagen inte tillämpas gäller lagen vid tillämpning av

- den upphävda kommunalskattelagen (1928:370),
- den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
- den upphävda lagen (1998:1600) om beskattningen vid överlåtelser till underpris,
- den upphävda lagen (1998:1601) om uppskov med beskattningen vid andelsbyten, och
- den upphävda lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelser inom koncerner.

3 Ärendet och dess beredning

Med stöd av lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling beslutade regeringen den 5 februari 1998 (N98/108) att rätten att driva kärnkraftsreaktorn Barsebäck 1 för att utvinna kärnenergi skulle upphöra vid utgången av juni 1998. Sedan reaktorns ägare, bolaget Barsebäck Kraft AB, hos regeringsrätten ansökt om rättsprövning av regeringens beslut och yrkat att beslutet skulle upphävas, förordnade regeringsrätten den 14 maj 1998 att regeringens beslut tills vidare inte skulle gälla. I sin dom den 16 juni 1999 förklarade regeringsrätten att regeringens beslut skulle stå fast, dock att rätten att driva kärnkraftsreaktorn Barsebäck 1 inte skulle upphöra förrän vid utgången av november 1999. Efter regeringsrättens dom fortsatte redan tidigare inledda förhandlingar mellan staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB om ett avtal om ersättning i samband med en stängning av Barsebäcksverket. Ett sådant avtal träffades, med förbehåll för parternas slutliga godkännande, den 30 november 1999. Den 1 december 1999 hade reaktorn Barsebäck 1 upphört att leverera el till kraftnätet.

Riksdagen har i den ekonomiska vårpropositionen 1998 (prop.1997/98:150, bet. 1997/98:FiU27, rskr. 1997/98:317) tidigare bemyndigat regeringen med anledning av avvecklingen av Barsebäck 1 att, som underlag för slutlig fastställelse i domstol, träffa och genomföra för staten bindande avtal med Sydkraft AB och med eventuella andra parter som kan erfordras i samband med en överenskommelse om ersättning i form av pengar eller egendom som staten direkt eller indirekt förfogar över. Under förhandlingarna med ägaren till Barsebäcksverket framkom dock redan i inledningsskedet att de två reaktorerna i Barsebäcksverket är så starkt tekniskt sammanflätade i anläggningen att det inte är görligt att ta fram helt separata kalkyler för respektive reaktor i olika situationer. Det avtal som nu förhandlats fram har därför utformats så att dess regelverk kan tillämpas även på Barsebäck 2, om och när den reaktorn ställs av med stöd av lagen om kärnkraftens avveckling. På grund därav anser regeringen att den direkta tillämpligheten av det nu träffade avtalets regelverk även på Barsebäck 2 innebär att det nämnda bemyndigandet från riksdagen inte kan anses omfatta detta avtal.

Avtalet fogas till propositionen som *bilaga 1*. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner statens åtaganden enligt avtalet.

Ett beslut att avveckla ett kärnkraftverk med stöd av lagen om kärnkraftens avveckling kan aktualisera vissa skattefrågor. Det gäller dels skattefrågor som rör ersättningar som staten betalar för avvecklingen, dels den skattemässiga behandlingen av sådana omstruktureringar av berörda företag som föranleds av avvecklingsbeslutet. En överlåtelse av en fastighet kan t.ex. aktualisera inkomstskatt, stämpelskatt och mervärdesskatt. Inom Finansdepartementet har upprättats promemorian Särskilda bestämmelser vid förtida kärnkraftsavveckling. I promemorian behandlas

skattefrågorna som kan uppkomma på grund av en avveckling av kärnkraft med stöd av lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling. I *bilaga 2* finns promemorians lagförslag. Promemorian har remitterats till Riksskatteverket, Industriförbundet, Sydkraft AB och Vattenfall AB. Promemorian och remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi2000/16). I propositionen tas de frågor upp som behandlas i promemorian.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 januari 2000 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslaget som finns i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Lagrådet tar upp frågan om lagförslagets förenlighet med grundlagen och anför att ett grundläggande krav på en författningsbestämmelse är att den är generell. Lagrådet redogör för motiven till regeringsformen (prop. 1973:90 s. 203 f.) och rättsfallet RÅ80 1:92 som gällde vissa ändringar i lagen om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst och kommunalskattelagen, *Lex Kockum*. Mot denna bakgrund konstaterar Lagrådet att det inte strider mot förbudet mot lagstiftning för enskilda fall om en lag tillkommit i syfte att reglera ett visst enstaka fall och i praktiken endast kommer att tillämpas på detta fall, förutsatt att lagen har en generell utformning. Lagrådet finner mot bakgrund av att det i den föreslagna lagen inte finns någon bestämmelse som berör det ifrågavarande, konkreta avtalet, avser ett visst föremål (t.ex. en viss kärnkraftsreaktor) eller riktar sig till en viss fysisk eller juridisk person, att den föreslagna lagen uppfyller de krav på generell utformning som vid tillkomsten av regeringsformen ansågs skola gälla.

Lagrådets synpunkter i övrigt behandlas i författningskommentarerna till de berörda paragraferna. Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag. Vidare har redaktionella justeringar gjorts jämfört med det remitterade förslaget.

4 Allmän bakgrund till regeringens förslag

4.1 1997 års energipolitiska beslut

Regeringen inbjöd våren 1996 riksdagspartierna till överläggningar i syfte att skapa ett underlag för långsiktigt hållbara beslut om energipolitiken. Överläggningarna slutfördes den 4 februari 1997 med en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet om riktlinjer för energipolitiken. Våren 1997 godkände riksdagen (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272) regeringens förslag till en energipolitisk inriktning som beträffande kärnkraften bl.a. angav följande.

"Den svenska energipolitikens mål är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Energipolitiken skall skapa villkoren för en effektiv energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i Sverige. Omställningen av energisystemet är ett led i Sveriges strävan att vara ett föregångsland när det gäller att skapa en ekologiskt hållbar utveckling. Energiöverenskommelsen innebär att de två kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck skall ställas av. Förslag till lagstiftning om kärnkraftens avveckling kommer att föreläggas riksdagen under år 1997. Bortfallet av el skall kompenseras genom effektivare energianvändning, konvertering samt hushållning med och tillförsel av el från andra energikällor. Stängningen av den första reaktorn skall i huvudsak kompenseras genom en minskad användning av el i fjärrvärmesystemet. Ett villkor för avställningen av den andra reaktorn är att bortfallet av elproduktion kan kompenseras. Något årtal då den sista kärnkraftsreaktorn tas ur drift bör inte fastställas. Härigenom ges tillräckligt lång tid för omställningen av energisystemet."

Vidare föreslogs och beslutades ett omställningsprogram omfattande ett antal åtgärder för minskad energiförbrukning, utveckling av ny elproduktionsteknik, m.m. En ny myndighet, Statens energimyndighet, inrättades den 1 januari 1998. Till energimyndigheten fördes merparten av myndighetsfunktionerna på energiområdet och myndigheten fick vidare ansvaret att verkställa huvuddelen av omställningsåtgärderna och att samordna omställningsarbetet.

4.2 Stängningen av Barsebäcksverket

I enlighet med den energiöverenskommelse som låg till grund för riksdagens beslut våren 1997 om energipolitikens inriktning, som bl.a. innebär att de två kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck skulle ställas av, den första reaktorn senast den 1 juli 1998 och den andra senast den

1 juli 2001, påbörjade regeringen åtgärder för genomförandet av riksdagsbeslutet.

Kort efter riksdagens beslut våren 1997 om energipolitikens inriktning utsåg staten en förhandlingsman med uppgift att söka en förhandlingslösning för avställningen av Barsebäcksverkets reaktorer. Av de inledande förhandlingskontakter som statens förhandlare hade med Barsebäcks ägare framgick dock att förhandlingar om själva stängningen av reaktorerna då inte var möjliga och att förhandlingskontakterna kunde begränsas till frågan om ersättning vid en stängning. Genom lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling, som trädde i kraft den 1 januari 1998, gavs regeringen möjlighet att besluta att rätten att med stöd av tillstånd enligt kärntekniklagen driva en kärnkraftsreaktor för att utvinna kärnenergi skulle upphöra vid en viss tidpunkt.

Den 5 februari 1998 beslutade regeringen med stöd av den nya lagen att rätten att driva reaktorn Barsebäck 1 för att utvinna kärnenergi skulle upphöra vid utgången av juni 1998. Med anledning av regeringsrättens rättsprövning av regeringens beslut uppsköts reaktorns stängning. Sedan regeringsrätten i dom den 16 juni 1999 förklarat att regeringens beslut skulle stå fast och verkställas före utgången av november 1999, stängdes Barsebäck 1 den 30 november 1999.

Bortfallet av el vid avställning av kärnreaktorer skall enligt riksdagsbeslutet våren 1997 om energipolitikens inriktning kompenseras genom effektivare energianvändning, konvertering samt hushållning med och tillförsel av el från andra energikällor. Avställningen av den första reaktorn i Barsebäck skulle i huvudsak kompenseras genom en minskad användning av el i fjärrvärmesystemet. För en avställning av den andra reaktorn ställdes dock villkoret att bortfallet av elproduktion kan kompenseras genom tillförsel av ny elproduktion och minskad användning av el. Vid sin behandling av regeringens förslag avseende avställningen av reaktorerna betonade näringsutskottet (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272) att riksdagen, innan en stängning av den andra reaktorn kan genomföras, bör ges möjlighet att pröva att förutsättningen för stängningen av kärnkraftsreaktorn är uppfylld. För närvarande pågår en process för framtagning av erforderligt beslutsunderlag inför regeringens bedömning av förutsättningarna för att som avsett stänga Barsebäck 2 senast den 1 juli 2001. Regeringens avsikt är att underställa riksdagen detta ärende i budgetpropositionen för 2001.

Personalförsörjningen

En fråga som tidigt aktualiserades efter riksdagens beslut våren 1997 om energipolitikens inriktning var behovet att upprätthålla Barsebäcksverkets tillgång till kompetent personal, trots den osäkerhet som under en tid oundvikligen skulle råda kring verksamheten.

Redan i februari 1997 gavs tillsvidareanställda arbetstagare i Barsebäcksverket av Barsebäck Kraft AB en skriftlig anställningsgaranti som oavsett förändringar i verksamheten skulle gälla till utgången av år 2001. I regeringens proposition (1996/97:84) En uthållig energiförsörjning angavs att berörda myndigheter tillsammans med arbetsgivaren och

personalorganisationerna i god tid före verkets slutliga nedläggning borde överväga de särskilda åtgärder som kunde behöva vidtas för personalen. Den nämnda anställningsgarantin utökades senare till att gälla för en rullande femårsperiod som löper t.o.m. år 2004.

Denna femåriga anställningsgaranti innebär att personalfrågorna på kort sikt bedöms ha fått en tillfredsställande lösning. Personalens utvecklingsmöjligheter samt Barsebäcksverkets kompetensbehov i ett längre tidsperspektiv motiverar dock fortsatt uppmärksamhet. Näringsdepartementet och berörda myndigheter kommer att i samråd med företaget och personalorganisationerna nära följa utvecklingen vad gäller verkets tillgång till kompetent personal. Den kostnad som nämnda anställningsgaranti medför inräknas i de merkostnader för driften för vilka staten förutsätts ge ersättning i enlighet med det avtal som närmare beskrivs i avsnittet 5 Avtal rörande ersättning till reaktorns ägare.

4.3 Stängningens påverkan på elmarknaden

Vid upprepade tillfällen, senast vid det energipolitiska beslutet våren 1997 (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272), har statsmakterna slagit fast uppfattningen att en säker tillgång till el till ett rimligt pris är en viktig förutsättning för den svenska industrins internationella konkurrenskraft och att energipolitiken skall utformas så att denna förutsättning bevaras. Det finns, utom i fall av tvingande säkerhetsskäl, inom de energipolitiska målsättningarna inte utrymme för beslut om reaktoravställningar som skulle leda till stora negativa effekter på vare sig miljön, industrins internationella konkurrenskraft eller ytterst sysselsättning och välfärd i landet.

Den väsentligaste frågan när det gäller påverkan på andra samhällsområden vid en avställning av kärnkraftsreaktorer är således vilken inverkan avställningen kan antas få på miljön och på elpriserna. Den energipolitiska inriktningen anger klart att på sikt skall bortfallet av el från kärnreaktorer ersättas med effektivisering av elanvändningen, konvertering till förnybara energislag samt miljömässigt acceptabel elproduktionsteknik. Ett omfattande omställningsprogram skall bidra till att dessa förutsättningar föreligger efterhand som kärnkraftsavvecklingen fortskrider.

Vad gäller Barsebäck 1 gjordes, i samband med regeringens beslut den 5 februari 1998 om avställning, bedömningen att åtgärden kunde vidtas utan att mera långsiktiga resultat från omställningsprogrammen behövde avvaktas, detta med hänsyn till dels den begränsade andel av elproduktionen som kommit från Barsebäck 1 sett till den svenska och nordiska elmarknadens totala produktionskapacitet, dels att åtminstone vissa av energisparåtgärderna kunde antas få ett relativt snabbt genomslag.

Regeringens avsikt är att i budgetpropositionen för 2001 underställa riksdagen frågan om avställning av reaktor Barsebäck 2. Frågan om en sådan avställnings inverkan på elpriserna blir då av stor vikt för regeringens bedömning av frågan.

Det energipolitiska beslutet våren 1997 (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272) innebar att ett omfattande omställningsprogram för energisektorn fastställdes, med Statens energimyndighet som huvudansvarig för genomförandet.

År 1999 genomfördes en utvärdering av det första verksamhetsåret inom programmet. Denna utvärdering bidrog till att regeringen föreslog att insatserna för minskad elanvändning skulle ges en ny inriktning. Bidraget till eleffektminskande åtgärder avskaffades och regeringen avser att presentera sitt förslag till ny inriktning för verksamheten i budgetpropositionen för 2001.

Under våren 2000 kommer en ny utvärdering av det energipolitiska programmet att genomföras. Resultaten från denna utvärdering kommer att ingå i beslutsunderlaget inför det ställningstagande till frågan om stängning av den andra reaktorn i Barsebäcksverket som regeringen kommer att förelägga riksdagen i höstens budgetproposition.

4.5 Statens kostnader för ersättningen, m.m.

Enligt lagen om kärnkraftens avveckling har reaktorägaren rätt till ersättning för den förlust stängningen medför. I det energipolitiska beslutet våren 1997 angavs att förhandlingar skulle upptas med Sydkraft AB om stängningen av reaktorerna i Barsebäck. Förhandlingarna inleddes strax därefter och avslutades med att ett avtal kunde träffas mellan parterna Staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB den 30 november 1999.

Detta avtal om ersättning i samband med stängning av Barsebäcksverket reglerar hur ersättningen skall bestämmas. Om inget avtal träffats skulle i stället ersättningen ha bestämts genom ett domstolsförfarande enligt lagen om kärnkraftens avveckling med tillämpning av principer för ersättning i huvudsak enligt expropriationslagen (1972:719).

Genom att träffa en frivillig överenskommelse om ersättningen har regeringen uppnått en för både staten och reaktorägaren förmånlig lösning där ersättningen i huvudsak ges i form av tillgång till elproduktionskapacitet i Ringhalsverkets kärnreaktorer. Härigenom har ägaren till Barsebäcksverket erhållit ersättande elkraft motsvarande den marknadsandel som han i egenskap av elproducent sedan tidigare haft på elmarknaden och därmed möjlighet att fortsätta leverera som förut. Vidare har denna lösning bl.a. fördelen att tidigare rådande konkurrensförhållanden på elmarknaden för Sydkraft AB såsom elproducent i praktiken inte ändras väsentligt genom avställningen av Barsebäck 1. Eftersom avtalet utformats så att ersättningsreglerna skall tillämpas även vid en stängning av Barsebäck 2 så innebär avtalet att dessa fördelar gäller för stängning av hela Barsebäcksverket. Enligt regeringens uppfattning bör den stabilitet och förutsebarhet som avtalet innebär för elmarknadens aktörer väga tungt vid en bedömning av avtalets för- och eventuella nackdelar jämfört med en tvångsvis bestämd ersättning.

Statens kostnader för ersättningen kan indelas i dels direkta utbetalningar föranledda av avtalet, dels i avtalet fastställda uteblivna framtida

inbetalningar från Vattenfall AB samt dels de direkta och indirekta effekter som avställningen av reaktorerna får för bl.a. statens skatteintäkter. De av avtalet föranledda ekonomiska effekterna redovisas närmare under avsnittet 5.4 Statens utgifter till följd av avtalet och beräknade skatteeffekter under avsnittet 7 Offentlig-finansiella konsekvenser.

Skatteeffekter och andra indirekta effekter, som uppstår oavsett om ersättningsavtal träffas eller inte, är dock svårbedömbara i den meningen att den slutliga nettoeffekten bl.a. beror på hur stor ersättningsproduktion som kommer att ske i Sverige, samt hur elpriserna m.m. påverkas av omställningen av energisystemet.

Som framgår av avsnittet 5.4 så innebär avtalet att utbetalningar av statsmedel skall ske för de belopp som avser främst fördyringar av driften i hela Barsebäcksverket. Regeringen har sedan tidigare riksdagens bemyndigande (prop.1997/98:150, bet. 1997/98:FiU27, rskr. 1997/98:317) att överskrida ramanslaget B11 Ersättning för avveckling av en reaktor i Barsebäcksverket om det behövs därför att ett riksdagsbeslut om ökning av anslagsbeloppet (1 miljon kronor) inte hinner inväntas. Förutsatt riksdagens godkännande skulle en tillämpning av avtalet medföra stora utbetalningar redan till sommaren år 2000. Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen i sitt förslag till tilläggsbudget för år 2000 i den ekonomiska vårpropositionen angående lämplig anslagskonstruktion och finansieringen av dessa utgifter.

5 Avtal om ersättning till reaktorns ägare

Regeringens förslag: De åtaganden för staten som följer av avtalet om ersättning i samband med stängningen av Barsebäcksverket godkänns. Regeringen bemyndigas att vidta de åtgärder som behövs för att tillvarata statens intressen vid avtalets genomförande och tillämpning.

5.1 Förhandlingarna om avtalet

I enlighet med riksdagens ställningstagande till den energipolitiska propositionen En uthållig energiförsörjning (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 272) inleddes år 1997 förhandlingar med ägaren till Barsebäcksverket om stängning av de båda reaktorerna samt om ersättningsfrågan i samband därmed.

Regeringen förordnade i maj 1997 en statlig förhandlare för detta uppdrag, f.d. generaldirektören Kaj Janéus. Till sitt förfogande fick han juridisk, ekonomisk och kärnteknisk expertis som rådgivare i arbetet. Förhandlarens första kontakter med företrädare för Sydkraft AB (Sydkraft) ägde rum under juni 1997. Det visade sig ganska snart att Sydkraft vid denna tidpunkt inte var villigt att förhandla om stängning av någon reaktor. Förhandlarens kontakter med bolaget koncentrerades därför till frågan om ersättning till reaktorägaren vid en stängning.

Lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling (avvecklingslagen) ger regeringen rätt att återkalla driftstillståndet för kärnkraftsreaktorer. Om så sker har tillståndshavaren och ägaren till den fastighet som har använts för reaktordrift enligt 5 § avvecklingslagen rätt till ersättning av staten för förlusten, enligt vad som anges i lagens 6 och 7 §§. Vid bestämmande av ersättningen skall enligt 6 § avvecklingslagen 4 kap. expropriationslagen (1972:719) tillämpas, i den mån avvikande bestämmelser inte finns i avvecklingslagen. För ersättningens bestämmande gäller enligt avvecklingslagen två särskilda förutsättningar. Det skall antas att priset på högspänd el i Sverige inte ändras mer än vad som skulle ha skett om kärnkraftsreaktorn inte hade tagits ur drift. Vidare skall det antas att reaktorns drifttid inte är längre än 40 år.

Att förhandlingar skall föras mellan staten och tillståndshavaren om ersättningen har varit lagstiftarens utgångspunkt. Lagen ger parterna möjlighet överenskomma att ersättningen kan utgå även i annan form än pengar. Om parterna inte kan enas om ersättningsfrågan kan den slutligen avgöras genom ett domstolsförfarande liknande expropriationsmål.

Under förhandlarens inledande kontakter år 1997 framkom att Sydkraft ställde följande förutsättningar för en överenskommelse om ersättning. Barsebäcksverket med de båda reaktorerna Barsebäck 1 och 2 (B1 respektive B2) skulle betraktas som en enhet och en överenskommelse skulle därför reglera förhållandena avseende båda reaktorerna, såväl vid

avveckling av B1 som vid avveckling av B2. Vidare skulle Sydkraftskoncernen kompenseras fullt ut i form av äganderätt till samma elproduktionskapacitet som avvecklas i Barsebäcksverket och till samma produktionskostnad och miljöpåverkan jämte full ersättning för uppkomna merkostnader.

De av Sydkraft framförda förutsättningarna bedömdes inte direkt strida mot den inriktning av förhandlingar som regeringen framfört i propositionen En uthållig energiförsörjning eller mot riktlinjerna för ersättning enligt avvecklingslagen. Eftersom statens förhandlare inte disponerade över anläggningar för elproduktion, vände han sig i början av år 1998, efter samråd med näringsministern, till Vattenfall AB (Vattenfall) med en förfrågan huruvida företaget var berett diskutera att mot ersättning överlåta egen produktionskapacitet motsvarande Barsebäcksverkets kapacitet till Sydkraft. Efter viss betänketid svarade Vattenfall förhandlaren att man var beredd diskutera att på affärsmässiga villkor överlåta äganderätten till sådan produktionskapacitet.

Efter detta besked inleddes under år 1998 ett intensivt förhandlingsarbete. Sålunda har staten och Sydkraft förhandlat om bl.a. villkoren för en uppgörelse om ersättning avseende reaktorerna B1 och B2. Vattenfall har förhandlat med staten om att på marknadsmässiga villkor överlåta andelar av Ringhals kärnkraftverk till Sydkraft för att kompensera Sydkraft för stängningen av reaktor B1 och B2. Slutligen har Vattenfall och Sydkraft förhandlat om bildandet, ledningen och skötseln av en gemensamt ägd koncern för produktion av kraft vid Barsebäcks- och Ringhalsverken. Förhandlingsarbetet ledde fram till ett principförslag under senhösten 1998. Därefter avbröts förhandlingarna i december 1998 i avvaktan på Regeringsrättens ställningstagande till Sydkrafts talan. Förhandlingarna mellan parterna återupptogs i oktober 1999. Principförslaget från år 1998 bearbetades då vidare och en särskild översyn och uppdatering gjordes av ingående ekonomiska förutsättningar. Arbetet ledde fram till ett ramavtal med åtföljande bilagor och underavtal mellan parternas förhandlare av den 30 november 1999, fortsättningsvis benämnt Avtalet. Produktionen vid reaktor B1 upphörde den 1 december 1999.

5.2 Innehållet i avtalet mellan Staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB i sammandrag

Syftet med Avtalet är att reglera på vilket sätt Sydkraft AB skall kompenseras av staten för stängning av de båda kärnkraftsreaktorerna i Barsebäcks kärnkraftverk, B1 och B2, med stöd av avvecklingslagen.

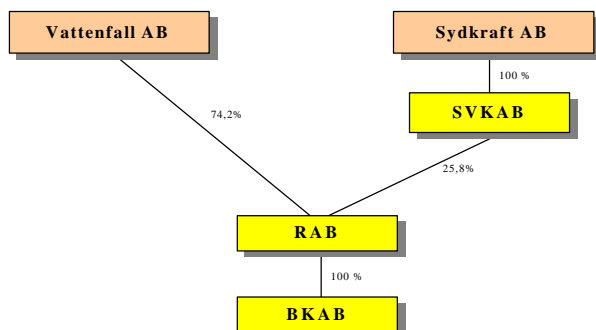
Vattenfall har förklarat sig berett att på affärsmässiga villkor medverka genom att lämna Sydkraft ersättning i form av kraftproduktion som motsvarar bortfallet vid stängning av såväl reaktor B1 som B2. Staten och Vattenfall har kommit överens om att Sydkraft skall erhålla ersättning i form av en andel i Ringhals kärnkraftverk vid stängning av B1 respektive B2 samt om ersättning till Vattenfall för den andel i Ringhals som bolaget överlåter till Sydkraft.

Överenskommelsen i Avtalet mellan Staten, Sydkraft och Vattenfall kan beskrivas på följande sätt. Barsebäck Kraft AB (BKAB) äger Barsebäcks kärnkraftverk och dess två reaktorer B1 och B2 samt de fastigheter på vilka dessa är belägna. Dessa fastigheter överläts på tillträdesdagen till Sydsvenska Värmekraftaktiebolaget (SVKAB), som är ensam ägare till BKAB och ett helägt dotterbolag till Sydkraft. SVKAB överlåter samma dag i sin tur nyttjanderätten till reaktor B2 till BKAB för ett vederlag som motsvarar köpeskillingen för de fastigheter på vilka reaktorerna B1–B2 är belägna. På uppdrag av SVKAB ombesörjer BKAB avställnings- och servicedrift av reaktor B1.

Vattenfall har tidigare under år 1999 överlåtit de fyra reaktorerna i Ringhals kärnkraftverk R1–R4 med tillhörande fastigheter till ett helägt dotterbolag, Ringhals AB (RAB). SVKAB överlåter på tillträdesdagen aktierna i BKAB till RAB såsom apportegendom. Sydkraft och Vattenfall sammanför därmed produktionen i Barsebäcksverket och Ringhalsverket i en gemensamt ägd koncern. Sydkrafts tillskott till den gemensamma koncernen består dels av kraft producerad i reaktor B2, dels av de belopp som staten betalar som ersättning till BKAB för att kraftproduktionen vid B1 upphör. Vattenfalls tillskott till den gemensamma koncernen består av reaktorerna R1-R4 jämte den kraft som produceras där. Enligt avtal mellan bolagen skall de erhålla kraftleveranser från den gemensamma koncernen i proportion till aktieinnehavet. Sydkrafts ägarandel i den gemensamma koncernen uppgår till 25,8 %. Genom denna ägarandel får Sydkraft över tiden lika stora kraftleveranser från den gemensamma koncernen som man hade fått från Barsebäcksverket om B1 inte hade stängts. Vattenfalls ägarandel i den gemensamma koncernen uppgår till 74,2 %, vilket innebär att Vattenfall får mindre framtida kraftleveranser från den gemensamma koncernen än man hade fått från Ringhalsverket om detta drivits vidare som ett av Vattenfall helägt kraftverk. De minskade leveranserna till Vattenfall motsvarar i princip den leveranskapacitet som bortfallit i samband med B1:s stängning. Vid en senare stängning av reaktor B2 med stöd av avvecklingslagen ökar Sydkrafts andel av den gemensamma koncernen enligt samma princip.

De berörda företagen står härfter i följande inbördes relation till varandra.

Prop. 1999/2000:63

Ersättning för den stängda reaktorn B1

Sydkraftkoncernen erhåller som ersättning för minskad produktionskapacitet av kraft till följd av stängningen av B1 en ägarandel i RABkoncernen om 25,8 %. Ägarandelen ger Sydkraftkoncernen tillgång till motsvarande kraftvolym över tiden som BKAB bedöms ha producerat om B1 hade kunnat drivas under sammanlagt 40 år. Sydkraftkoncernens kostnader för den kraft man erhåller från RAB-koncernen beräknas motsvara kostnaderna för motsvarande produktion i BKAB om B1 drivits vidare t.o.m. 40 års drifttid, med beaktande av en årlig kompensationsersättning för produktionskostnadsskillnader som Sydkraftkoncernen skall erlagga till Vattenfall enligt nedan. Sammantaget får Sydkraftkoncernen således genom ägarandelen i RAB-koncernen tillgång till samma kraftvolym till samma kostnad som man skulle ha erhållit från BKAB om reaktor B1 hade drivits vidare t.o.m. 40 års drifttid.

Storleken på Vattenfalls ersättning för den ägarandel som bolaget avstår i RAB är resultatet av de förhandlingar som förts mellan parterna dels om värdet på reaktorerna i RAB-koncernen, dels avseende produktionskostnadsskillnader mellan Ringhals- och Barsebäcksverken. Den sammanlagda ersättningen består av ett av staten utfärdat skuldebrev, SVKAB:s betalningar till RAB av produktionskostnadsskillnaden samt en ägarandel om 74,2 % i reaktor B2. Staten utfärdar skuldebrevet som överlämnas till BKAB, men Vattenfall kan enligt Avtalet tillgodogöra sig hela värdet av skuldebrevet.

Utgångspunkt för förhandlingarna om värdet på reaktorerna har varit en real kassaflödesvärdering efter inkomstskatt om 28 % för de reaktorer som ingår i RAB-koncernen, d.v.s. reaktorerna R1-R4 i Ringhalsverket och reaktor B2 i Barsebäcksverket. Kassaflödet har beräknats utifrån antagandet att reaktorerna har 40 års drifttid med beaktande av följande huvudfaktorer.

Som *kalkylränta* efter beräknad inkomstskatt har använts en långfristig riskfri realränta (svenska statens realränteobligation, lån 3001) med ett tillägg om 2,5 procentenheter.

De antaganden om *elprisutvecklingen* som har legat till grund för beräkningen utgår från att elpriset ökar från 17 öre/kWh år 2000 till 26 öre/kWh år 2015. Ökningen är 0,5 öre/kWh per år t.o.m. 2003. Under perioden 2003 till 2007 antas prisökningen vara 1-2,5 öre per år, följt av konstanta priser under åren 2007-2011 samt 26 öre/kWh åren 2012-15.

Bedömningar av reaktorernas sannolika framtida *lastfaktor*, d.v.s. faktiska produktionsförmåga, *produktionskostnader* samt *investeringsbehov* har skett på grundval av tekniska och ekonomiska analyser och utvärderingar av reaktorerna B1-B2 och R1-R4 som genomförts av oberoende expertis som stått till förhandlarens förfogande tillsammans med företagens specialister.

Analyserna av lastfaktor, produktionskostnader och investeringsbehov har även legat till grund för tidigare nämnda förhandlingar om ersättning för produktionskostnadsskillnader.

Statens skuldebrev om 2 639 miljoner kronor löper med ränta och skall amorteras genom fyra delbetalningar under åren 2000–2003. Skuldebrevsbeloppet är bestämt netto efter inkomstskatt om 28 %. Parterna har beaktat såväl avskrivningar som den inkomstskatt som skulle ha utgått på de inkomster som hade uppkommit om reaktorerna hade drivits t.o.m. 40 års drifttid.

Ersättning för merkostnader för singeldrift respektive avvecklings- och servicedrift

BKAB kompenseras av staten med årliga på förhand bestämda kontantbelopp för merkostnader för singeldrift av reaktor B2 respektive avställnings- och servicedrift av reaktor B1, enligt underbilagor 2 och 3 till bilaga 1 i avtalet.

Ersättningen till BKAB för singeldrift av reaktor B2 motsvarar i huvudsak uppskattade merkostnader för uteblivna samordningsmöjligheter av drift, underhåll och administration samt vissa gemensamma anläggningar, som kommer att uppstå på grund av stängningen av B1. Singeldriftsersättningen utgår med årliga på förhand bestämda belopp, längst fram till och med den 30 juni år 2017, eller tills dess att verksamheten vid B2 stängs om så sker tidigare. Nuvärdet av de årliga kontantbeloppen har beräknats till 2 200 miljoner kronor, förutsatt att driften vid B2 inte stängs före angivet datum.

BKAB får vidare via SVKAB ersättning från staten för merkostnader avseende avställnings- och servicedrift av reaktor B1 fr.o.m. avräkningsdagen t.o.m. den 30 juni 2015 enligt punkt 9.1 i Avtalet med underbilaga 3 till Bilaga 1. Med avställningsdrift avses den del av avvecklingsperioden då kärnbränsle finns kvar i kraftverket och med servicedrift den period då kärnbränslet avlägsnats. På grund av att B1 stängts nu i stället för efter 40 års drift bedöms avvecklingsperioden fram tills dess att reaktorn är riven av flera skäl komma att bli avsevärt förlängd. Ersättningen för avställnings- och servicedrift motsvarar i huvudsak uppskattade merkostnader som följd av den förlängda och tidigarelagda avvecklingsperioden. Nuvärdet av de årliga kontantbeloppen har beräknats till 1 100 miljoner kronor. Vid beräkningarna av ersättningen

för merkostnaderna har antagits att ersättning från Kärnavfallsfonden inte kommer att utgå för att täcka nämnda kostnader.

Om och när reaktor B2 stängs till följd av ett politiskt beslut upphör ersättningen för singeldrift av denna reaktor. Rätt till ersättning för avställnings- och servicedrift av B2 tillkommer i stället och bestäms enligt samma beräkningsmetodik som tillämpats för reaktor B1. Härvid skall dock särskilt beaktas att kostnaderna blir lägre på grund av samordning med avställnings- och servicedriften av reaktor B1.

Samtliga ersättningar för merkostnader avseende singeldrift samt avställnings- och servicedrift skall omräknas med nettoprisindex från och med avräkningsdagen i Avtalet.

Skillnader i produktionskostnader

Genom sitt aktieinnehav respektive drift- och uttagsavtal äger Vattenfall AB och SVKAB rätt att till självkostnadspris erhålla kraftleveranser från RAB. Med hänsyn till att normalproduktionskostnaderna per kWh är högre för reaktorerna B1–B2 än för reaktorerna R1–R4 skall SVKAB till RAB betala 113 miljoner kronor per år utöver självkostnad för den kraft som levereras. Vattenfall skall betala motsvarande belopp mindre än självkostnad för den kraft som RAB levererar till Vattenfall. Därmed kompenseras Vattenfall med ett årligt belopp motsvarande den högre självkostnaden för produktionen i Barsebäcksverket jämfört med Ringhalsverket.

Företagens rättigheter och skyldigheter

Företagen har reglerat rättigheter och skyldigheter sig emellan dels i Avtalet, dels i konsortialavtal och därmed sammanhängande avtal mellan SVKAB och Vattenfall avseende RAB-koncernen.

SVKAB skall enligt Avtalets punkt 6 ensamt svara för och bekosta avgifter och fondering enligt lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. samt avveckling och rivning av reaktorerna B1-B2. Vattenfall skall ha motsvarande ansvar för reaktorerna R1-R4.

Skattefrågor i Avtalet

I Avtalets punkt 7.1 anges att parterna är överens om att Vattenfall, Sydkraft, SVKAB, RAB och BKAB inte skall åsamkas större utgifter för skatt än vad bolagen skulle ha haft om transaktionerna enligt avtalen inte hade genomförts. Parterna är också överens om att angivna bolag inte skall åtnjuta en lägre skatt för utgifter på grund av transaktionerna enligt avtalen. Staten skall enligt dessa riktlinjer kompensera angivna bolag för ökade utgifter och tidigare lagda kostnader för skatt.

I punkt 7.2 anges att ett genomförande av de transaktioner som omnämns i eller är en följd av avtalen kan medföra att angivna bolag åsamkas ökade utgifter eller tidigare lagda kostnader för skatt. Parterna har i en

bilaga till ramavtalet gemensamt identifierat möjliga skatteutgifter (bilaga 3). I denna bilaga anges följande tänkbara skatteutgifter.

- 1) Inkomstskatt för ersättning till BKAB för inkomstbortfall,
- 2) kapitalvinstbeskattning hos Vattenfall om aktier i RAB löses in för ett högre belopp än anskaffningsvärdet (blir aktuellt vid eventuell nedläggning av B2),
- 3) stämpelskatt för SVKAB:s förvärv av reaktorfastigheterna,
- 4) inkomstskatt om värdet på SVKAB:s ersättning för nyttjanderätten anses överstiga bolagets anskaffningsvärde (det skattemässiga värdet),
- 5) kapitalvinstbeskattning hos BKAB om överlåtelsen av reaktorfastigheterna kan anses ha skett i utbyte mot nyttjanderätten och fastigheterna därvid anses avyttrade för ett pris som motsvarar marknadsvärdet av nyttjanderätten,
- 6) tidigareläggning av skattekostnader om den nyttjanderätt BKAB förvärvar från SVKAB inte berättigar till fullt värdeminskningssavdrag,
- 7) eventuell kapitalvinstbeskattning hos SVKAB när uppskovsbeloppet avseende aktiebytet skall tas upp som intäkt,
- 8) skatteutgifter för SVKAB, Vattenfall, BKAB och RAB om dispens från koncernbidagsvillkoren inte medges fr.o.m. år 2000,
- 9) eventuell utgående mervärdesskatt på ersättningarna och på försäljningspriset på inventarier samt en skyldighet att återbetala avdragen ingående skatt på om-, till- och nybyggnation,
- 10) vissa transaktioner enligt avtalen, t.ex. försäljning av kraft till underpris, kan föranleda uttagsbeskattning samt
- 11) tidigareläggning av kostnader för inkomstskatt hos Vattenfall om de belopp som Sydkraft betalar utöver självkostnaden för el från RAB skulle diskonteras till nuvärde.

I punkt 7.3 i ramavtalet anges att om angivna bolag åsamkas ökade utgifter eller tidigarelagda kostnader för skatt enligt bilaga 3 skall staten kompensera respektive bolag härför. Om angivna bolag åsamkas andra ökade eller tidigarelagda kostnader för skatt än de som anges i bilagan skall staten kompensera respektive bolag härför endast om det inte är möjligt och rimligt för bolaget att undvika, minska eller senarelägga dessa utgifter eller kostnader och om dessa inte heller rimligtvis kunnat förutses av någon av parterna.

I punkt 7.4 sägs vidare att krav på ersättning får, om staten inte medger kravet, framställas inom tre månader efter det att alla möjligheter till dispenser uttömts och sedan skatt fastställts i högsta instans.

Skattefrågorna behandlas närmare i kapitel 6 nedan.

Konsekvenser vid stängning av reaktor B2

Om och när reaktor B2 stängs till följd av ett politiskt beslut har SVKAB rätt, och fram t.o.m. år 2010 skyldighet att öka sin ägarandel i och därmed sina kraftleveranser från RAB, enligt Avtalets punkt 8 samt bilagor 4-7. Storleken på SVKAB:s ökade ägarandel är beroende av vid vilken tidpunkt en stängning av B2 sker, och faller över tiden fram till år 2017. Om stängningen t.ex. sker under de närmaste åren ökar ägarandelen cirka fyra procentenheter. Om SVKAB utövar sin optionsrätt kommer en

stängning av reaktor B2 att ekonomiskt och leveransmässigt drabba Vattenfall, i likhet med vad som gällde vid stängningen av B1. Vattenfall har enligt Avtalet rätt till ersättning för sin minskade ägarandel i RAB samt för sin indirekt förlorade andel av produktionskapaciteten i reaktor B2. Om SVKAB inte utövar sin optionsrätt till ökad ägarandel i RAB, skall BKAB via SVKAB erhålla ersättning motsvarande värdet av den minskade produktionskapaciteten i reaktor B2. Storleken av ersättningen till Vattenfall och i förekommande fall till BKAB skall fastställas med utgångspunkt från samma grundläggande värderingsprinciper som tillämpats i samband med stängningen av reaktor B1.

Om reaktor B2 direkt eller indirekt stängs genom beslut eller föreskrift av tillsynsmyndigheterna SKI eller SSI kan detta under vissa speciella omständigheter enligt avtalets punkt 8.6 samt bilaga 7 anses ha orsakats av beslutet att stänga reaktor B1 enligt avvecklingslagen. Under sådana omständigheter skall ersättning lämnas på motsvarande sätt som om reaktor B2 stängts till följd av ett politiskt beslut.

Återkallelse av rättsprocesser

Sydkraft och dess dotterbolag har åtagit sig att återkalla samtliga rättsprocesser avseende besluten om stängning av reaktor B1 samt att inte heller inleda några rättsprocesser avseende stängning av reaktorerna B1-B2. Sydkraft skall vidare verka för att dess aktieägare inte inleder några motsvarande rättsprocesser. Sydkrafts aktieägare PreussenElektra AG och Statkraft har i brev bekräftat att man inte avser att inleda några sådana rättsprocesser om Avtalet träder i kraft.

Villkor för Avtalet

Avtalet förutsätter för sin giltighet bl.a. att det har godkänts av Sydkrafts styrelse och bolagsstämma samt av Vattenfalls styrelse, vilket har skett. Vidare förutsätts att ansökan om samtliga tillstånd enligt kärntekniklagen har lämnats till berörda myndigheter samt att godkännande i berörda delar har erhållits av bl.a. Malmö tingsrätt enligt avvecklingslagen, Konkurrensverket enligt konkurrenslagen (1993:20), och att regeringen för statens del slutgiltigt har godkänt de avtal i vilka staten är part.

Senast fem dagar efter det att samtliga villkor är uppfyllda skall parterna bekräfta detta förhållande (Bekräftelsedagen). Inom 30 dagar efter denna dag skall parternas mellanhavanden på Tillträdesdagen regleras i enlighet med Avtalet, som om dessa varit i kraft sedan Avräkningsdagen, som är den 1 december år 1999.

Interimsavtalet

Mellan staten, Vattenfall och Sydkraft träffades den 12 november 1999 ett annat avtal (Interimsavtalet), som syftade till att tillförsäkra Sydkraft kraftleveranser från Vattenfall, som kompensation för bortfallet från reaktor B1 från och med dess stängning till dess att Avtalet trätt i kraft.

Parterna avsåg därigenom undvika att Sydkraft skulle tvingas att vid Malmö tingsrätt ansöka om förskott av ersättning från staten i enlighet med avvecklingslagen.

Regeringen godkände för statens del Interimsavtalet genom beslut den 3 december 1999, med stöd av det tidigare erhållna bemyndigandet från riksdagen (prop.1997/98:150, bet. 1997/98:FiU27, rskr. 1997/98:317) om att få träffa och genomföra för staten bindande avtal om ersättning.

Ersättningen till Vattenfall för dessa elleveranser skall enligt Interimsavtalet regleras på följande sätt. Om Avtalet träder i kraft skall ersättningen regleras som om Avtalet hade trätt i kraft på Tillträdesdagen. Sydkraft svarar då för kostnaderna för elleveranserna i enlighet med tillämpliga bestämmelser i Avtalet.

Skulle Avtalet inte träda i kraft skall staten ersätta Vattenfall för leveranserna enligt Interimsavtalets föreskrifter. Denna ersättning behandlas då som ett förskott på ersättningen till Sydkraft enligt avvecklingslagen. Om Avtalet inte trätt i kraft senast den 30 juni år 2000 äger endera parten säga upp det med 30 dagars uppsägningstid.

5.3 Bedömning av avtalet

När driftstillståndet för en kärnkraftsreaktor återkallas enligt avvecklingslagen har tillståndshavaren och fastighetsägaren rätt till ersättning av staten för förlusten. Lagen ger parterna möjlighet överenskomma om ersättningen. Om parterna inte kan enas i ersättningsfrågan kan den slutligen avgöras genom ett domstolsförfarande liknande expropriationsmål.

I trepartiöverenskommelsen liksom propositionen En uthållig energiförsörjning förordades att staten skulle förhandla med ägaren till Barsebäcksverket om stängning av verkets båda reaktorer samt om ersättningsfrågan i samband därmed. Förhandlingsvägen förordades främst därför att den bedömdes snabbare kunna leda till resultat som låg i de berörda parternas gemensamma intresse än en formell tillämpning av avvecklingslagen med åtföljande domstolsförfarande.

I efterhand kan konstateras att förhandlingarna inte har medfört att stängningen av reaktor B1 har kunnat genomföras snabbare. Däremot innebär det mellan parterna träffade Avtalet rörande ersättningsfrågorna att dessa kan regleras snabbare i anslutning till stängningen, med minskad osäkerhet som följd för de berörda. Om parterna inte hade varit överens om ersättningsfrågorna i samband med stängningen av reaktor B1, hade en domstolsprocess rörande ersättningen följt därefter, vilken kunde ha blivit långvarig. Den osäkerhet rörande ersättningen som hade blivit följden därav kunde ha skadat parterna.

En avgörande fråga vid bedömningen av förhandlingsresultatet i ersättningsfrågan är givetvis om detta är skäligt såväl för staten som för övriga parter. Som riktmärke för en sådan bedömning skulle ett hypotetiskt resultat av en domstolsprocess i ersättningsfrågan kunna tjäna, med beaktande även av det tillkommande värde som ligger i att en domstolsprocess med åtföljande osäkerhet och kostnader för de inblandade parterna har kunnat undvikas. Det kan dock konstateras att resultatet av en tänkt dom-

stolsprocess inte direkt kan uppskattas och konkretiseras i ekonomiska termer, utan att man främst har att utgå från bedömningar av de principer för värdering som finns i tillämpliga lagar.

Till förhandlaren riktlinjer har hört att söka nå en överenskommelse i ersättningsfrågan som ligger inom ramen för de totala kostnader för staten som kunde ha blivit resultatet av en domstolsprocess. Enligt regeringens bedömning uppfyller Avtalet detta krav.

Ett alternativt sätt att värdera statens ersättning enligt avtalet är att relatera det och dess ingående komponenter till riktmärken på marknaden och marknadsmässiga bedömningar. Några sådana exempel kan här nämnas.

Genom avtalet erhåller inte Sydkraft direkt ekonomisk ersättning för förlusten av reaktor B1, utan en motsvarande produktionsresurs från Vattenfall i form av 25,8 procents ägarandel i RAB. Som ersättning för den överlåtna ägarandelen erhåller Vattenfall dels 2 639 miljoner kronor av staten, dels årliga kompensationsbelopp om 113 miljoner kronor av Sydkraft för produktionskostnadsskillnader samt slutligen 74,2 procents ägarandel i reaktor B2. Den sammanlagda ersättningen som tillfaller Vattenfall uppgår till ca 5,7 miljarder kronor, vilket kan uppskattas motsvara ett värde av 0,80-0,85 kr/kWh för Ringhalsverket. Den bakomliggande, implicita värderingen av Barsebäcksverket torde vara icke obetydligt lägre, vilket återspeglas i överenskommelsen om årlig ersättning från Sydkraft till Vattenfall för produktionskostnadsskillnader. Dessa värdeuppskattningar kan jämföras med bedömningar av de senast kända överlåtelserna av andelar i kärnkraftverk som skedde 1997 i Forsmark, vid vilka köpeskillningarna har uppskattats till 0,93 kr/kWh. De lägre värderingarna som Avtalet baserats på kan bl.a. ses som en följd av lägre elpriser och elprisförväntningar.

Avtalet är baserat på bedömningar av bl.a. elpriser samt produktionskostnader, produktionsförmåga och investeringsbehov i sex kärnkraftsreaktorer under perioden fram till år 2017. Det ligger i sakens natur att sådana bedömningar är komplexa, förenade med osäkerhet och därmed kan ifrågasättas. Vid alla värderingar av produktionstillgångar måste dock sådana överväganden göras av berörda parter.

Bedömningar om ökade elpriser på längre sikt är i dagsläget vanliga. Statens energimyndighet (STEM) har bland andra nyligen givit uttryck för sådana bedömningar i samband med en rapport till klimatkommittén (dir. 1998:40).

Bedömningarna av produktionskostnader, produktionsförmåga och investeringsbehov har skett efter gemensamma analyser av en expertgrupp, i vilken förhandlaren och företagen varit företrädare. Därmed torde dessa frågor ha genomlysts och behandlats på ett sakligt och balanserat sätt.

För staten har det varit en viktig principfråga att förhandlingen om Vattenfalls medverkan i uppgörelsen om ersättning till Sydkraft har förts på affärsmässiga grunder. Om så inte hade varit fallet, hade Vattenfalls ställning och därmed statens intressen som ägare till Vattenfall allvarligt kunnat skadas.

Det har även varit viktigt för staten att Sydkraft har behandlats skäligen, så att företaget och dess konkurrenssituation inte påverkas. Enligt uppgift

har Sydkraft anlitat en utomstående part för att göra en oberoende bedömning av Avtalets inverkan på företaget. Resultatet av denna bedömning är enligt uppgift att Avtalet inte negativt påverkar företaget.

Prop. 1999/2000:63

5.4 Statens ersättningskostnader för avställningen av reaktor B1 till följd av avtalet

De ekonomiska ersättningar som staten enligt Avtalet skall lämna till det av Sydkraft och Vattenfall gemensamt ägda BKAB till följd av stängningen av reaktor B1 leder till de kostnader för staten under perioden 2000-2017 som framgår av nedanstående tabell.

Med *Skuldebrev B1* avses i tabellen det skuldebrev avseende ersättning för reaktor B1 som Vattenfall förutsätts erhålla som dellikvid för avstådd ägarandel i RAB och som avräknas från utdelningen till ägaren staten under åren 2000-2003. Kostnaden för staten består således i att motsvarande utdelningsbelopp inte inlevereras till staten. Med *Singeldrift B2* avses ersättning för de merkostnader som belastar driften av B2 när B1 genom avställningen upphör att bidra till täckandet av vissa gemensamma kostnader. Med *Servicedrift B1* avses ersättning för merkostnader för att hålla B1 i ett vänteläge inför slutlig avveckling och rivning under betydligt längre tid än som skulle varit fallet om reaktorn ställts av först efter 40 års drift. De olika kostnadskomponenterna i tabellen redovisas närmare under avsnittet 5.2 Innehållet i avtalet mellan Staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB.

Statens ersättningskostnader för avställningen av reaktor B1 till följd av avtalet (mkr, prisläge december 1999)

År	<i>Skuldebrev B1</i>	<i>Singeldrift B2</i>	<i>Servicedrift B1</i>
2000	660	182	248
2001	660	208	129
2002	660	208	128
2003	659	208	117
2004		207	82
2005		216	81
2006		214	81
2007		180	80
2008		178	79
2009		178	79
2010		178	78
2011		179	77
2012		180	77
2013		181	73
2014		182	73
2015		174	36
2016		166	
2017		83	

Det bör observeras att de kostnader som redovisas i tabellen enbart avser ersättningskostnaderna för avställningen av reaktor B1. I det energipolitiska beslutet våren 1997 (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272) angavs att reaktor B2 skulle ställas av senast den 1 juli 2001, under förutsättning bl.a. att bortfallet av elproduktion kan kompenseras. Regeringen avser att redovisa denna fråga för riksdagen i budgetpropositionen för 2001. Vad gäller statens kostnader enligt Avtalet skulle ett beslut om avställning av reaktor B2 innebära ytterligare ersättningskostnader för staten i form av avtalad ersättning, som fastställs efter en förhandling baserad på de utgångspunkter som anges i Avtalet.

Principiellt kommer statens kostnader vid avställning av B2 att omfatta dels ersättning till Vattenfall för att bolaget avstår ytterligare en ägarandel i RAB till Sydkraft samt för värdet av Vattenfalls egen andel i produktionen från B2, dels en ersättning till SVKAB avseende merkostnader för avställnings- och servicedrift av B2. Samtidigt minskar dock statens kostnader genom att ersättning för singeldrift av B2 upphör.

Som redovisas i avsnittet 7 Offentlig-finansiella konsekvenser uppstår vid en avställning av en reaktor även ett antal skatteeffekter, av vilka vissa innebär en kostnad för staten i form av bortfallna skatteintäkter som skulle ha inbetalats vid fortsatt drift. Som framgår av avsnitt 7 beräknas ett skattebortfall för år 2000 om sammanlagt 210 miljoner kronor, som följd av stängningen av B1. Under de antagna förutsättningarna beräknas det årliga skattebortfallet till ungefär samma belopp under perioden. Skatteeffekter och andra indirekta effekter, som uppstår oavsett om ersättningsavtal träffas eller inte, är dock svårbedömbara i den meningen att den slutliga nettoeffekten bl.a. beror på hur stor ersättningsproduktion som kommer att ske i Sverige, samt hur elpriserna m.m. påverkas av omställningen av energisystemet.

6 Skattefrågor vid kärnkraftsavveckling

6.1 Ersättning för framtida inkomstbortfall, m.m.

Regeringens förslag: Ersättning från staten för inkomstbortfall i samband med kärnkraftsavveckling med stöd av lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling skall vara skattefri. Avdrag medges inte vare sig direkt eller i form av värdeminskningsskatt för utgifter som hänförs till en nedlagd reaktor om utgifterna får anses ha beaktats vid beräkningen av ersättningen.

Ersättning som betalas för framtida utgifter får tas upp till beskattning allt eftersom beloppen betalas ut i stället för att det nuvärdesberäknade beloppet tas upp som intäkt.

Promemorians förslag: Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag, bortsett från att det inte finns någon bestämmelse om ersättning för framtida utgifter.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i princip inget att invända mot förslaget. *Industriförbundet* anser att de skäl som åberopas i promemorian inte har en sådan tyngd att vanliga skatteregler skall överges. Enligt förbundet kan det likväl finnas skäl att låta ersättningen vara skattefri om de normala principerna skulle kunna leda till ytterligare kostnader för parterna bl.a. på grund av komplexiteten i ärendet. *Vattenfall AB* anför att det bör tas in en paragraf efter den föreslagna 2 § varav skall framgå att parterna enligt lagstiftning eller avtal inte skall åsamkas större utgifter för skatt än vad bolagen skulle ha haft om transaktionerna enligt lag eller avtal inte hade genomförts. *Vattenfall AB* anser att det kopplade området kan medföra att ersättning för framtida utgifter – enligt avtalet ersättning för singeldrift respektive avvecklings- och servicedrift – skall tas upp till kapitaliserat belopp den dag ersättningen kan anses känd och att någon avsättning inte får göras. *Riksskatteverket* anför att det för tydlighets skull borde framgå av lagtexten att räntan på ersättningen inte omfattas av skattefriheten. Vidare förutsätter verket att det av avtalet går att utläsa vilka utgifter som kan anses omfattas av ersättningen.

Bakgrunden till regeringens förslag: Ett beslut om avveckling av en kärnkraftsreaktor innebär ett stort ingrepp i verksamheten för de företag som är tillståndshavare och ägare av den avvecklade reaktorn. En stängning av en reaktor med stöd av lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling (avvecklingslagen) är ett intrång som i princip jämställs med expropriation. Såsom nämnts i avsnitt 5.1. har ett företag som drabbas av intrånget rätt till ersättning som beräknas enligt expropriationsrättsliga principer. I avvecklingslagen anges hur ersättningen skall beräknas och en hänvisning görs till 4 kap. expropriationslagen (1972:719) varav framgår att för en fastighet som exproprieras i sin helhet, skall löseskilling, enligt huvudregeln, betalas med belopp som motsvarar fastighetens marknads-

värde. Marknadsvärdet för en reaktorfastighet kan anses utgöras av nuvärdet av de sammanlagda kassaflödena som hade kommit företaget till godo om kärnkraftsreaktorn producerat kärnenergi under den tid som motsvarar dess kvarstående ekonomiska livslängd. På de inkomster som företaget hade haft på grund av reaktordriften hade företaget betalat inkomstskatt. Företaget hade vid beräkningen av resultatet i inkomstslaget näringsverksamhet haft rätt att göra avdrag för de utgifter som hänfört sig till driften.

Expropriation är en sådan överlåtelse som omfattas av avyttringsbegreppet i 44 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229, IL) och 24 § 2 mom. första stycket den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, (SIL). Ersättning som utgår vid en expropriation är skattepliktig om den ersätter en skattepliktig inkomst.

Av 31 kap. 5 § IL (2 § andra stycket den upphävda lagen (1990:663) om ersättningsfonder) framgår att avdrag får göras för belopp som sätts av till ersättningsfond om skattepliktig ersättning erhållits för inventarier, byggnader och markanläggningar eller för mark i samband med att en fastighet har tagits i anspråk genom expropriation eller ett liknande förfarande. En avsättning till en ersättningsfond innebär inte en definitiv skattelättnad. När fonden tas i anspråk utgör inte det ianspråktaga beloppet skattepliktig intäkt. Å andra sidan får den skattskyldige inte avdrag för den utgift för vilken fonden tagits i anspråk. Vid ianspråktagande för avskrivning gäller i stället att avskrivningsunderlaget minskas med det ianspråktaga beloppet. En ersättningsfond skall återföras till beskattning om den inte tagits i anspråk för investeringar och dylikt senast under det beskattningsår för vilket taxering sker under det tredje taxeringsåret efter det taxeringsår som avdraget hänför sig till. Skattemyndigheten får medge att fonden behålls till och med det beskattningsår för vilket taxering sker under det sjätte taxeringsåret efter det taxeringsår som avdraget hänför sig till. Om avdraget skall återföras skall ett särskilt tillägg om 30 procent av det återförda beloppet tas upp som intäkt.

Skälen för regeringens förslag: När ersättning bestäms för stängning av en reaktor på grund av ett avvecklingsbeslut, tas hänsyn till i vilken utsträckning ersättningen kommer att beskattas i ägarens näringsverksamhet.

I vår inkomstskattelagstiftning finns inga särskilda regler om skattefrihet för expropriations- och liknande ersättningar. Det finns normalt inte heller skäl att behandla ersättningar av detta slag annorlunda än andra ersättningar vid skador och liknande oförutsedda händelser. Detta talar för att en ersättning som betalas ut på grund av att en kärnkraftsanläggning, eller del av den, stängs på grund av ett avvecklingsbeslut inte bör behandlas på annorlunda sätt vid beskattningen.

Ett beslut att stänga en kärnkraftsreaktor är i flera avseenden en unik företeelse. En sådan stängning av en kärnkraftsreaktor beslutas av regeringen. En stängning innebär ett stort ingrepp för de företag som drabbas. Att investera i en ny reaktor är för företaget inte möjligt. Företaget har förvisso möjligheter att sätta av belopp till ersättningsfond. Huruvida en fond kan tas i anspråk under den angivna tre- eller sexårsperioden är emellertid ovisst.

Om ersättningen för stängningen beräknats brutto finns det naturligtvis inte skäl att behandla den förmånligare skattemässigt än andra expropriationsersättningar. Har ersättningen däremot beräknats netto efter inkomstskatt förhåller det sig annorlunda. Om ersättningen för framtida inkomstbortfall i sådana fall är skattepliktig för mottagaren blir ersättningen som staten skall betala i motsvarande utsträckning högre (jfr punkt 7.2 i avtalet) medan företaget får återbetala skillnadsbeloppet till staten i form av skatt. Om ersättningen skall tas upp till beskattning innebär det att det kommer att dröja flera år innan det slutliga ersättningsbeloppet och den slutliga kostnaden för staten kan fastställas. Storleken på skatten är som nämnts bl.a. beroende av i vilken utsträckning ersättningsfonder har kunnat tas i anspråk. Vidare måste staten bevaka att skatten som inräknats i den utgivna ersättningen faktiskt betalats.

Vid en sammantagen bedömning talar därför det mesta för att en ersättning som betalas för att kompensera inkomstbortfallet för att en reaktor stängs och som beräknats netto bör vara skattefri och i möjligaste mån motsvara den slutliga ersättningen från staten. Skattefriheten bör dock inte omfatta ränta som utgår på den fastställda ersättningen. Riksskatteverket anser att det för tydlighets skull bör framgå av lagtexten att räntan inte är skattefri. Lagtexten i den föreslagna 3 § omfattar bara ersättning för framtida inkomstbortfall. Enligt regeringens bedömning kan bestämmelsen inte tolkas så att ränta på ersättningen omfattas av paragrafen. En sådan bestämmelse som Riksskatteverket föreslår behövs alltså inte.

Om staten på grund av avtalet är skyldig att kompensera för en skatteutgift i företaget bör däremot den ersättningen vara skattefri. Som skatteutgift skall också räknas kostnadsränta vid anstånd enligt 19 kap. 6 § skattebetalningslagen (1997:483). Vattenfall AB har anfört att bestämmelsen i 4 § om att ersättning för skatt inte skall tas upp som intäkt kan missförstås. Om ersättningen för stängningen räknats brutto kan bestämmelsen tolkas så att ersättningen skall vara skattefri till den del den avser kompensation för skatt. Förslaget i 4 § har förtydligats så att det klart framgår att skattekompensationen bara är skattefri om ersättningen för framtida inkomstbortfall beräknats netto efter skatt.

Om ersättningen beräknas netto efter skatt är det sannolikt att det vid beräkningen tas hänsyn, förutom till förlorade framtida inkomster, också till att företaget skulle ha haft rätt till avdrag för utgifter som hänför sig till den avvecklade reaktorn. Så har också skett i avtalet om stängningen av Barsebäck. Vid inkomstbeskattningen bör företaget som får ersättningen i sådana fall inte få göra avdrag för utgifter som hänför sig till den avvecklade reaktorn om de har beaktats vid beräkningen av ersättningen. Det gäller såväl direkt avdragsgilla utgifter som sådana som skall dras av genom värdeminskningssavdrag. Det skattemässiga värdet för inventarier vilkas värde har beaktats vid beräkningen är sålunda noll. Motsvarande gäller byggnader och markanläggningar. För kapitaltillgångar vars värde beaktats vid beräkningen skall omkostnadsbeloppet anses vara noll. Företaget som får ersättningen skall varken ta upp eller dra av en kapitalvinst respektive kapitalförlust. Om lagertillgångar beaktats vid beräkningen av

ersättningen skall lagret anses vara nedskrivet med ett belopp som motsvarar det skattemässiga värdet på dessa tillgångar.

Om en tillgång som omfattas av ersättningen däremot avyttras efter avstängningen blir hela ersättningen på grund av avyttringen skattepliktig. Detta bör dock inte gälla om tillgången som får anses ersatts överläts på grund av avtalet. I sådana fall bör överlåtelsen kunna ske utan skattekonsekvenser.

Riksskatteverket anför att det måste framgå av avtalet vilka utgifter som omfattas av ersättningen. Det är knappast möjligt att i ett ramavtal ta in detaljerade uppgifter om bokförda och kvarvarande skattemässiga värden på olika tillgångar. Regeringen utgår ifrån att det utifrån upprättade avtal inkl. underavtal och räkenskaper går att avgöra vilka tillgångar som kan anses ha beaktats vid fastställandet av ersättningen.

När det gäller de årliga på förhand bestämda ersättningar som staten betalar för singeldrift av B2 respektive avvecklingsdrift av B1 gör regeringen följande bedömning. De årligt på förhand bestämda ersättningarna som staten betalar för singeldrift av B2 respektive avvecklingsdrift av B1 motsvarar vissa konkreta merutgifter. Merutgifterna är avdragsgilla enligt allmänna regler det år de uppkommer men det kan diskuteras hur ersättningarna skall behandlas skattemässigt.

Överskott eller underskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. En inkomst skall tas upp som intäkt och en utgift dras av som kostnad det beskattningsår som de hänför sig till enligt god redovisningssed om inte annat följer av IL eller av en annan lag.

I 29 kap. IL finns bestämmelser om näringsbidrag som lämnas från staten till en näringsidkare. Enligt dessa regler har den skattskyldige en möjlighet att ta upp intäkten till beskattning samma år som de kostnader som ersättningen avser att täcka uppkommer. Om man ser på en uppgörelse av det slag som nu är i fråga ur ett helhetsperspektiv kan det te sig främmande att betrakta ersättningar för framtida merutgifter i form av avvecklingskostnader och singeldrift som näringsbidrag. Skilda synsätt är möjliga och dessa kan sträcka sig från att ersättningarna utgör aktieägartillskott och därför inte är skattepliktiga till att det nuvärdesberäknade beloppet av samtliga framtida ersättningar skall intäktsföras omedelbart. För att undanröja varje osäkerhet bör en uttrycklig regel införas där det framgår att ersättningarna får tas upp som intäkt det år de betalas ut.

6.2 Försäljning av elkraft

Regeringens förslag: Om ett företag på grund av ett avtal om avveckling av kärnkraftverk skall sälja elkraft till ett pris som understiger marknadsvärdet eller produktionskostnaden, skall uttagsbeskattning inte ske.

Promemorians förslag: Några särskilda regler vid överlåtelse av elkraft till underpris finns inte i promemorians förslag.

Remissinstanserna: *Vattenfall AB* föreslår att en särskild regel tas in av vilken det framgår att uttagsbeskattning inte skall ske även om elkraft säljs till ett pris som understiger produktionskostnaden.

Skälen för regeringens förslag: Enligt praxis drivs kärnkraftsverken i Sverige i produktionsbolag utan egentligt vinstsyfte. I stället får ägarna förvärva elkraften till självkostnadspris i förhållande till sina ägarandelar. Överlåtelse av elkraft till självkostnadspris kan bara ske om företagen kan lämna koncernbidrag med skatterättslig verkan. En förutsättning för koncernbidrag är att moderbolaget äger minst 90 procent av andelarna i dotterföretaget. Vidare krävs bl.a. att andelarna ägts under hela beskattningsåret. Ett flertal kärnkraftverk ägs av flera delägare vilket innebär att koncernbidragsreglerna inte är tillämpliga. För att underlätta en samverkan inom näringslivet infördes år 1972 en dispensregel i 2 § 3 mom. SIL (35 kap. 8 § IL) som ger möjlighet att lämna koncernbidrag även om förutsättningarna inte är uppfyllda. Dispensregeln är i första hand avsedd att göra det möjligt att medge undantag från 90-procents ägande men kan också tillämpas om koncernbidragsförhållandet inte bestått under hela beskattningsåret.

I det nu aktuella avtalet kommer ägarna av Ringhals AB att betala olika pris för kraften. SVKAB betalar RAB-koncernens självkostnadspris plus 113 miljoner kronor per år medan Vattenfall betalar 113 miljoner kronor mindre än självkostnadspriset per år. Prisskillnaden beror bl.a. på att det är billigare att producera kraft i Ringhalsreaktorerna än i Barsebäcksreaktorerna. Avtalet förutsätter att regeringen medger företagen koncernbidragsdispens.

Vattenfall AB har uppmärksammat att en dispens inte helt neutraliserar skatteeffekterna i de aktuella fallet. I RAB uppkommer en vinst på 113 miljoner kronor per år på grund av att Sydkraft betalar självkostnadspriset plus 113 miljoner kronor. Koncernbidrag utgör en förmögensöverföring och en koncernbidragsdispens är därför inte ett lämpligt medel att eliminera vinsten. Vattenfall AB har vidare anfört att lagförslaget inte behandlar frågan om den riktade ersättningen kan komma att bedömas som en skattepliktig intäkt för Vattenfall AB såsom för ersättning för aktier i RAB eller på annan grund.

Skillnaden i pris skulle kunna ses som en anskaffningsutgift för andelarna som SVKAB erhåller i RAB genom andelsbytet och inte som en driftskostnad. Avdrag skulle i sådant fall först komma i fråga när andelarna avyttras. Vattenfall skulle å andra sidan beskattas för det kapitaliserade värdet vid avyttringstillfället. Några beskattningskonsekvenser skulle dock inte uppkomma om regeringens förslag i nästa avsnitt genomförs enligt vilket överlåtelser som sker på grund av ett avtal om avveckling i princip inte skall medföra några inkomstskattekonsekvenser.

Enligt regeringens mening finns det inte skäl att vid beskattningen vägra SVKAB avdrag för det avtalade priset för kraften såsom för driftskostnad. Regeringen anser att det är rimligt att om ett företag på grund av ett avtal om avveckling av kärnkraftverk säljer eller köper kraft till ett pris som avviker från marknadsvärdet skall beskattning ske med utgångspunkt i det avtalade priset. En dispens skulle visserligen medföra att RAB inte skall uttagsbeskattas för försäljningen av kraft till underpris

till vattenfall AB. Såsom konstaterats utgör en koncernbidragsdispens inte någon lösning för att motverka att vissa skatteeffekter uppkommer i RAB. Regeringen föreslår därför att det i lag införs en bestämmelse om att försäljning av kraft till ett pris som understiger marknadsvärdet i enlighet med ett avtal om avveckling av kärnkraftverk inte skall föranleda uttagsbeskattning. Det innebär för de nu aktuella företagen att det inte uppstår några skattekonsekvenser på grund av prissättningen. Regeringen anser däremot inte att det behövs någon regel som anger att en sådan prissättning inte skall anses utgöra ersättning för avyttring av aktier.

6.3 Omstrukturering på grund av beslut om avveckling av en kärnkraftsreaktor

Regeringens förslag: Överlåtelse av tillgångar eller upplåtelse av nyttjanderätt som betingas av ett beslut om avveckling av en reaktor skall inte föranleda några inkomstskattekonsekvenser.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag, bortsett från att bestämmelserna om räkningsenlig avskrivning inte finns med.

Remissinstanserna: *Industriförbundet* ifrågasätter behovet av särskilda regler, jfr vad förbundet anfört under avsnitt 6.1. *Riksskatteverket* ifrågasätter om det inte, såväl materiellt som hanteringsmässigt, skulle vara lämpligare att avdrag för framtida utgifter återförs hos det företag som gjort avsättningen i stället för hos det köpande företaget. *Sydkraft AB* och *Vattenfall AB* anser att det är korrekt att det upplåtande företaget skall ta upp det skattemässiga värdet som intäkt men anför att företaget samtidigt måste ha rätt att dra av samma belopp. I annat fall uppkommer en betydande skattepliktig vinst hos upplåtaren. *Vattenfall AB* föreslår att de i ramavtalet ingående parterna tillförsäkras rätt att använda sig av räkningsenlig avskrivning trots att det skattemässiga värdet på inventarierna i vissa fall kommer att avvika ifrån det bokförda värdet. Bolaget anför att frågan om differens mellan tillgångarnas bokförda värde och skattemässiga värde togs upp av Lagrådet i dess yttrande över förslagen i prop. 1998/99:15 utan att något svar lämnades. Enligt *Vattenfall AB* är det vidare oklart om de föreslagna reglerna får tillämpas av annan skattskyldig än den vars reaktor avvecklas.

Skälen för regeringens förslag: Såsom tidigare konstaterats får ett avvecklingsbeslut av en reaktor stora konsekvenser för verksamheten i det företag och den koncern som bedrivit den avvecklade reaktorn. Det är därför sannolikt att avvecklingsbeslutet påkallar omfattande omstruktureringar inte bara i den koncern som innehar reaktorn utan även i andra koncerner som omfattas av ett avtal om avveckling. Av avtalet mellan Staten, *Sydkraft AB* och *Vattenfall AB* framgår att vissa omstruktureringar måste göras för att verksamheten skall kunna bedrivas vidare på det sätt parterna kommit överens om. Enligt avtalet skall vissa överlåtelse av

tillgångar ske mellan olika företag, en nyttjanderätt skall upplåtas, ett andelsbyte skall äga rum och inlösen av andelar kan komma att ske. Sannolikt torde omstruktureringar aktualiseras även vid andra eventuella överenskommelser om avveckling av kärnkraft.

År 1998 infördes nya regler för omstrukturering och beskattning. Utgångspunkten var att skattereglerna inte skall motverka omstruktureringar inom näringslivet. Bestämmelserna togs in i de sedermera i samband med antagandet av den nya inkomstskattelagen upphävda lagarna (1998:1600) om beskattningen vid överlåtelse till underpris respektive (1998:1603) om beskattningen vid fusioner, fissioner och verksamhetsöverlåtelse. Bestämmelserna finns nu i 23, 37 och 38 kap. IL.

Vid utformningen av bestämmelserna gjordes en avvägning så att obehöriga skatteförmåner inte skall möjliggöras. För att undvika obehöriga skatteförmåner ställs i lagstiftningen vid överlåtelse av tillgångar dels vissa krav på överlåtaren och förvärvaren, dels förutsätts det att vissa i lagstiftningen angivna villkor är uppfyllda. Om dessa är uppfyllda kan omstruktureringar i näringslivet i regel ske utan omedelbara inkomstskattekonsekvenser. Såsom reglerna är utformade är det möjligt att överlåtelse och andra åtgärder som föranleds av ett beslut om avveckling av en kärnkraftsreaktor, och som är nödvändiga för den fortsatta verksamheten i koncernen, inte kommer att omfattas av de nya reglerna om omstruktureringar och beskattning. Det finns dock inga skäl till att en omstrukturering i samband med en kärnkraftsavveckling inte skall omfattas av de förmånliga reglerna. Om en skatteförmån skulle te sig alltför förmånlig kan staten ta hänsyn till detta när ersättningen för inkomstbortfallet fastställs. Tillgångar skall sålunda kunna överlåtas till skattemässiga värden även om förutsättningarna i dagens lagstiftning inte är uppfyllda. I fråga om kapitaltillgångar skall förvärvaren kunna inträda i den tidigare ägarens skattemässiga situation. Säljaren bör i sådana fall inte ta upp en kapitalvinst eller dra av en kapitalförlust.

Om det säljande företaget gjort en avsättning för framtida utgifter som hänför sig till den överlåtna tillgången bör avdraget återföras i det köpande företaget. I annat fall uppkommer en intäkt hos säljaren som denne inte kan kvitta mot en ny avsättning.

I den upphävda lagen (1998:1601) om uppskov med beskattningen vid andelsbyten (UBA) och i den upphävda lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelse inom koncerner (KÖL) reglerades beskattningen vid överlåtelse av andelar. Reglerna finns nu i 25 kap. 6–27 §§ och 49 kap. IL. Vid ett andelsbyte och vid överlåtelse av näringsbetingade andelar inom koncernen beräknas kapitalvinsten enligt allmänna regler. Om förutsättningarna är uppfyllda medges uppskov med beskattningen hos säljaren. Uppskovsbeloppet tas upp till beskattning när de mottagna andelarna avyttras respektive andelarna lämnar koncernen. Bestämmelserna om uppskov i UBA och KÖL tillämpas bara om säljaren begär det. I annat fall beräknas och beskattas kapitalvinsten enligt vanliga regler.

Enligt avtalet mellan Staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB kommer ett andelsbyte att ske. BKAB skall först överlåta Barsebäcksverket till SVKAB för en köpeskilling motsvarande de överlåtna tillgångarnas

skattemässiga värden i BKAB. Därefter skall SVKAB upplåta nyttjanderätten till reaktor B2 till BKAB för en ersättning motsvarande ersättningen för hela Barsebäcksverket. Slutligen skall SVKAB genom en apportionering överlåta aktierna i BKAB till Ringhals AB.

Såsom nämnts är det angeläget att ersättningen för avvecklingen av en reaktor kan slutligt fastställas så snart som möjligt. Görs ett andelsbyte på grund av avstängningsbeslutet kommer ersättningen inte att kunna fastställas slutligt innan uppskovsbeloppet skall tas upp till beskattning. Motsvarande gäller vid överlåtelse av näringsbetingade andelar inom koncernen. Det är därför rimligt att överlåtelser av andelar inom koncernen eller ett andelsbyte som är en följd av avvecklingsbeslutet inte omfattas av reglerna i UBA och KÖL (25 kap. 6–27 §§ och 49 kap. IL). I stället bör gälla att de mottagna andelarna anses anskaffade för ett belopp som motsvarar de överlåtna andelarnas omkostnadsbelopp.

Upplåtelse av en nyttjanderätt som enbart beror på avtalet bör inte heller föranleda några inkomstskattekonsekvenser. Innan omstruktureringen i det nu aktuella fallet, var BKAB ägare till reaktorerna och hade avskrivningsrätten till B2. Avtalet innebär att BKAB alltså har nyttjanderätten till B2 och kommer att svara för produktionen av kraft i B2. I avskrivningshänseende bör BKAB betraktas som ägare till den. Bolaget bör därför ha rätt att skriva av tillgångarna enligt vanliga regler i skattelagstiftningen. När SVKAB upplåter nyttjanderätten bör SVKAB behandlas som om bolaget hade överlåtit tillgångarna som hänför sig till B2 till underpris och därför ta upp ett belopp som motsvarar de skattemässiga värdena som intäkt. Bolaget bör samtidigt få dra av de kvarvarande skattemässiga värdena.

Regeringen föreslår att det införs särskilda regler för omstruktureringar på grund av avtal om avveckling av kärnkraftverk som möjliggör överlåtelser, upplåtelse och andelsbyten utan att några skattekonsekvenser uppkommer. De särskilda reglerna bör inte bara gälla för det företag som innehar reaktorn som skall avvecklas utan alla företag som omfattas av avtalet.

Vattenfall AB föreslår att det klargörs i lagtexten att företagen har rätt att tillämpa räkenskapsenlig avskrivning trots att de bokförda och skattemässiga värdena inte överensstämmer. För att räkenskapsenlig avskrivning skall få tillämpas krävs att avskrivningen motsvarar avskrivningen i årsredovisningen eller årsbokslutet. Normalt brukar företagen justera avskrivningarna genom en bokslutsdisposition i bokslutet. Högre krav på överensstämmelse krävs inte. För de fall diskrepansen beror på att de bokförda värdena är lägre än de skattemässiga, föreslår regeringen att det införs en bestämmelse enligt vilken företagen har rätt att tillämpa räkenskapsenlig avskrivning om avskrivningarna i deklarationen och i bokföringen inte överensstämmer därför att företaget tillämpat bestämmelserna i den föreslagna lagen. Skillnaden mellan det bokförda- och det skattemässiga värdet skall få dras av enligt samma principer som gäller för räkenskapsenlig avskrivning.

6.4 Stämpelskatt

Regeringens förslag: Förvärfvas fast egendom eller tomträtt som ett led i en kärnkraftsavveckling är förvärvet fritt från stämpelskatt.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Sydskraft AB* anför att lagtexten inte omfattar förvärv av den reaktorfastighet som skall avvecklas.

Skälen för regeringens förslag: Förvärv av fast egendom och tomträtt är skattepliktiga enligt 4 § lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter. Om förvärvaren är en juridisk person utgår skatt med tre procent av köpeskillingen eller – om det är högre – taxeringsvärdet. Förvärfvas fast egendom från ett koncernföretag medges uppskov med beskattningen och stämpelskatt betalas först om koncernförhållandet mellan överlåtaren och förvärvaren upphör.

Ett undantag från stämpelskatt bör införas vid förvärv av en fastighet i samband med kärnkraftsavveckling. Undantaget bör tas in i den föreslagna lagen med särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling. Lagtexten har justerats så att den även omfattar den avvecklade reaktorfastigheten.

6.5 En särskild lag med skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling

Regeringens förslag: De särskilda skattebestämmelserna vid avveckling av kärnkraftverk skall tas in i en särskild lag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte yttrat sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: IL trädde i kraft den 1 januari 2000. I IL har de flesta inkomstskattelagar arbetats in, förutom KL och SIL, ytterligare 33 andra inkomstskattelagar. De inarbetade lagarna har upphävts vid årsskiftet. Avsikten är att inkomstskattereglerna i fortsättningen i princip skall vara samlade i IL. I IL har dock inte alla lagar arbetats in som behandlar kommunal och statlig inkomstskatt. Av prop. 1999/2000:2 del 1 s. 482 framgår att det har gjorts vissa undantag. Bland undantagen nämns ”lagar av speciell karaktär”. De särskilda reglerna för beskattningen vid avveckling av kärnkraftverk är också av sådan speciell karaktär att de bör tas in i en särskild lag, lagen om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling.

Inkomstskattelagen tillämpas första gången vid 2002 års taxering. Enligt lagen (1999:1230) om ikraftträdandelagen av inkomstskattelagen (1999:1229) skall de upphävda lagarna tillämpas vid 2001 och tidigare års

taxeringar. Det innebär att vid dessa taxeringar gäller bestämmelserna i den nu föreslagna lagen vid tillämpning av

- den upphävda kommunalskattelagen (1928:370),
- den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
- den upphävda lagen (1998:1600) om beskattningen vid överlåtelse till underpris,
- den upphävda lagen (1998:1601) om uppskov med beskattningen vid andelsbyten, och
- den upphävda lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelse inom koncerner.

6.6 Övriga frågor

6.6.1 Koncernbidragsdispens

Som framgått förutsätter avtalet att regeringen lämnar koncernbidragsdispens för bidrag mellan SVKAB och RAB samt mellan Vattenfall och RAB. Bestämmelser om koncernbidrag finns i 35 kap. IL (tidigare 2 § 3 mom. SIL). Enligt dessa bestämmelser kan ett koncernbidrag – såvitt nu är aktuellt – lämnas från ett moderföretag till ett helägt dotterföretag eller från ett sådant företag till moderföretaget eller till annat helägt dotterföretag hos moderföretaget. Med helägt avses att moderföretaget äger mer än nio tiondelar av aktierna eller andelarna i dotterbolaget. Koncernbidraget anses som avdragsgill kostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren. Som förutsättning för avdragsrätt gäller bl.a. att såväl givare som mottagare redovisar bidraget öppet i självdeklarationen till samma års taxering och att dotterföretaget varit helägt under hela beskattningsåret.

Genom lagstiftning 1972 infördes en dispensregel. Enligt denna kan regeringen medge dispens från bl.a. kravet på att dotterföretaget skall vara helägt. En dispens förutsätter att företagen är i intressegemenskap och att verksamheten är av väsentlig betydelse från samhällsekonomisk synpunkt. Enligt förarbetena är dispensmöjligheten avsedd för stora samverkansprojekt mellan två eller flera privata intressenter eller mellan staten och privata intressenter. Som exempel på verksamheter av väsentlig samhällsekonomisk betydelse nämns kraftförsörjningen, bränsleförsörjningen, kommunikationer och försvar (prop. 1972:13). 1972 års lagstiftning tillkom främst för att möjliggöra en svensk kärnkraftsutbyggnad.

Verksamheten i RAB är av väsentlig betydelse för energiförsörjningen. Kärnkraftverken Forsmark och Oskarshamn, vilka ägs av Forsmarks Kraftgrupp AB respektive OKG AB, har båda en vid ägarkrets som har haft dispens alltsedan kraftverken uppfördes. Dispensen möjliggör att de delägande företagen kan tillgodogöra sig elkraften till självkostnadspris. I avsnitt 6.2 har regeringen föreslagit att ett företag som på grund av ett avtal om avveckling av kärnkraftverk säljer elkraft till underpris, inte skall uttagsbeskattas. Förslaget innebär visserligen att behovet av dispens minskar för de nu aktuella företagen. Vattenfall AB har i sitt remissyttrande föreslagit att det lagstiftas om att det i dessa fall finns förutsätt-

ningar för regeringen att medge dispens. Regeringen anser inte att en sådan lagstiftning behövs eftersom gällande regler gör det möjligt för regeringen att ge dispens för bidrag mellan SVKAB och RAB respektive mellan Vattenfall AB och RAB. Regeringen avser också att utnyttja denna möjlighet.

6.6.2 Mervärdesskattsekvenser

I promemorian föreslogs inga särskilda mervärdesskatteregler. Vattenfall AB och Sydkraft AB har i sina remissyttranden ansett att det vore önskvärt med en lagreglering som i enlighet med avtalet undanröjer mervärdesskattsekvenserna, men har vid senare kontakter med Finansdepartementet uppgett att en förtida dispens skulle vara tillräckligt för att uppnå samma syfte. Riksskatteverket delar uppfattningen att mervärdesskattsekvenserna bör undanröjas genom ett dispensförfarande. Verket anser att beslutet om dispens, på grund av frågans principiella betydelse och sakens natur, bör fattas av regeringen.

Mervärdesskattsekvenserna är svårbedömbara och går inte helt att förutsäga. Fastighetsöverlåtelse kan dock komma att föranleda skyldighet för BKAB att betala utgående skatt på de inventarier som ingår i överlåtelsen. Överlåtelse av inventarier är endast undantagen från skatteplikt om tillgångarna överläts i samband med att verksamhet överläts och förvärvaren bedriver skattepliktig verksamhet. Vidare kan fastighetsöverlåtelsen komma att leda till skyldighet att jämka ingående skatt på om-, till- och nybyggnation som företagits av BKAB. Frågan om sådan jämkning skall ske i de fall då fastigheten kan anses ingå i en verksamhetsöverlåtelse är för närvarande föremål för rättslig prövning. Även i dessa fall kan det få betydelse för bedömningen om förvärvaren bedriver skattepliktig verksamhet eller ej. Vidare måste skattemyndigheterna bedöma huruvida de aktuella ersättningarna är att anse som ersättning för tillhandahållande av varor eller tjänster och därmed omfattas av mervärdesskatt. Mervärdesskattsekvenserna bör undanröjas genom tillämpning av bestämmelsen i 13 kap. 1 § skattebetalningslagen (1997:483) som ger regeringen en möjlighet att befria en skattskyldig från skyldigheten att betala mervärdesskatt. Regeringen avser att meddela bolagen denna dispens innan de transaktioner företas varigenom avtalet fullföljs.

7 Offentlig-finansiella konsekvenser

Utöver statens direkta kostnader för ersättning enligt Avtalet, som redovisas under avsnitt 5.4, uppstår bl.a. skattemässiga effekter till följd av avställningen av reaktor B1.

Sett ur ett skatteperspektiv får avvecklingen av ett kärnkraftverk två typer av konsekvenser. För det första reduceras de framtida skatteintäkterna. Det beror på att elproduktionen reduceras och därför minskar underlaget för bolagsskatt och produktionsskatt. För det andra nödvändiggör avvecklingen vissa transaktioner som annars inte skulle ägt rum. De transaktionerna föreslås bli skattefria men det påverkar inte budgetens saldo eftersom staten normalt sett inte skulle haft skatteintäkterna.

Nedan beskrivs de effekter som påverkar statens skatteintäkter och därefter kommenteras översiktligt de transaktioner som blir skattefria enligt förslag i propositionen. Beskrivningen visar bl.a. de skatteintäktsminskningar som uppstår när produktionen i reaktor B1 bortfaller men omfattar inte vilka skatteintäktsökningar som kan komma att uppstå, exempelvis om en elproduktionsökning sker i andra kraftanläggningar i landet.

7.1 Effekter som påverkar statens framtida skatteintäkter

Det är omöjligt att göra en fullständig bedömning av de statsfinansiella effekterna, dvs. ändringar i statens skatteintäkter som uppkommer som en följd av stängningen av B1. Det är till exempel möjligt att elpriset på den svenska marknaden, och därmed elförbrukningen, påverkas på lång sikt. Det skulle i så fall påverka intäkterna både på punktskatte- och mervärdesskatteområdet. Någon bedömning av ett sådant scenario har dock inte gjorts och några andra effekter på mervärdesskatteområdet bedöms inte uppkomma. Bedömningarna nedan begränsas till konsekvenserna på bolagsskatte- och punktskatteområdet.

Bortfall av bolagsskatt

Om reaktorn B1 inte avvecklats skulle den enligt parternas beräkningar löpande ha genererat vinster under de återstående 17 åren. Dessa vinster skulle ha beskattats löpande och den nuvärdeberäknade skatteintäkten skulle ha blivit cirka 1 miljard kronor. Det är summan av dessa vinster efter skatt som utgör ett av ersättningsbeloppen från staten till BKAB. Ersättningen uppgår till 2,64 miljarder kronor. De fem första årens effekter och den varaktiga kostnaden, mätt som räntan på det nuvärdeberäknade beloppet, redovisas i tabellen nedan.

Skatten utgår med 2,7 öre per kWh på den el som produceras i de svenska kärnkraftverken. Denna skattebas minskar i och med att B1 avvecklas. Produktionsminskningen beräknas resultera i ett skattebortfall på cirka 117 miljoner kronor per år, vilket med en återstående livslängd på 17 år motsvarar ett nuvärde på 1,39 miljarder kronor. Varaktigt beräknas den årliga effekten på statsbudgeten till 70 miljoner kronor. Denna effekt påverkar enbart de offentliga finanserna och ingår ej i beräkningen av ersättningen till Sydkraft. Vid inkomstberäkningen i budgetpropositionen för år 2000 har denna effekt beaktats.

Statsfinansiella kostnader på grund av avvecklingen av Barsebäck 1 (i mkr)

	2000	2001	2002	2003	2004	Varaktig effekt
Bolagsskatt	93	93	93	93	93	51
Punktskatt ¹	117	117	117	117	117	70
Summa	210	210	210	210	210	121

I tabellen redovisas de periodiserade effekterna för åren 2000–2004. På grund av uppbördsförfarandet blir den kassamässiga effekten på punktskatten en tolfedel mindre år 2000. Kassamässigt blir effekterna på bolagsskatteintäkterna desamma som ovan fast med ett års fördröjning.

7.2 Effekter som inte påverkar statens framtida skatteintäkter

Enligt redovisningen ovan uppkommer flera situationer där skatteintäkterna skulle ha påverkats i frånvaro av den lagstiftning som föreslås i denna proposition. Det rör främst bolagsskatten men i ett fall även stämpelskatten. Det uppstår dock, som konstaterats ovan, ingen statsfinansiell effekt i dessa fall.

Vid försäljningen av registerfastigheter, som i det här fallet från BKAB till SVKAB, skall i vanliga fall stämpelskatt utgå. Enligt förslaget skall dock transaktionen inte vara skattepliktig.

Vid försäljningen av registerfastigheterna från BKAB till SVKAB uppkommer frågan om vilket företag som skall ha rätt till avskrivning på det skattemässiga värdet. Ur statsfinansiell synpunkt spelar det endast roll om affären påverkar bolagens möjligheter att reducera de beskattningsbara vinsterna. Det är rimligt att anta att avskrivningarna kommer att kunna utnyttjas oberoende av vilket av bolagen som får tillgång till dem. Därmed påverkas inte skatteintäkterna.

Avtalet förutsätter att man får koncernbidragsdispens. Att exakt uppskatta hur en dispens kommer att påverka bolagsskatteintäkterna är omöjligt. Det är dock troligt att företagen i fråga kommer att gå med vinst framöver och att dispenserna därför inte påverkar skatteintäkterna.

¹ Hänsyn har redan tagits till detta skattebortfall i prognosen för statens skatteintäkter.

Ersättningen för singel- och servicedrift skall möta verkliga kostnader de år då de uppstår och kommer därför att betalas ut löpande under 17 år. Någon skattemässig vinst beräknas inte uppkomma. Även om BKAB redovisningsmässigt skulle ta upp hela intäkten första året skulle man i gengäld få göra avsättningar för framtida kostnader och på så vis eliminera den möjliga tidsförskjutningen och den skatteeffekt detta skulle få.

På grund av avvecklingen betalar staten ut 2 640 miljoner kronor under fyra år. Med hänsyn till att det skattemässiga värdet uppgår till 240 miljoner kronor skulle i frånvaro av förslagen i propositionen en skattepliktig vinst på 2 400 miljoner kronor uppkomma.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling

Innehåll

1 §

Paragrafen anger att lagen innehåller kompletterande regler till inkomstskattelagen (1999:1229, IL) och lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Definitioner

2 §

I denna lag har termer och uttryck i fråga om inkomstbeskattningen samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229) även om den upphävda kommunalskattelagen (1928:370) eller den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall tillämpas, se avsnitt 6.5. Det innebär att om en term i IL inte förekommer i de upphävda lagarna får man använda den bestämmelsen i de upphävda lagarna som motsvarar den företeelse som termen i IL står för. Vad som avses med t.ex. *kapitaltillgångar* framgår av 25 kap. 3 § IL.

I fråga om stämpelskatt har termer och uttryck samma betydelse som i lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Skattefria ersättningar

Ersättning för framtida inkomstbortfall

3 och 4 §§

Ersättning som staten lämnar i kompensation för framtida inkomstbortfall är skattefri om ersättningen betalas ut enligt lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling eller ett avtal med staten om avveckling av kärnkraft. Ränta på ersättningen omfattas däremot inte av skattefriheten. Bestämmelserna gäller bara om ersättningen beräknats netto efter skatt. Hur ersättningen beräknats när det gäller avvecklingen av Barsebäck 1 har närmare redovisats i avsnitt 5.2.

Om staten betalar ut ersättning för ökade utgifter för skatt eller tidigare-lagda skattekostnader skall den ersättningen vara skattefri. Detta gäller bara om ersättningen för stängningen av en kärnkraftsreaktor beräknats netto, dvs. med avdrag för beräknad inkomstskatt. Med utgift för skatt skall även förstås kostnadsränta vid anstånd.

5–7 §§

Ersättningen för avvecklingen av Barsebäck 1 har beräknats utifrån den förlust av framtida kassaflöden som Barsebäck Kraft AB åsamkas till följd av att reaktor Barsebäck 1 stängdes den 30 november 1999. Det belopp som framräknats är skillnaden mellan beräknade intäkter och produktionskostnader efter inkomstskatt.

Vid fastställandet av ersättningen har sålunda hänsyn tagits till att utgifter för inventarier m.m. är avdragsgilla vid beskattningen. Ett bolag skall därför inte ha rätt att dra av dessa utgifter mot andra inkomster. Detta gäller bara utgifter som hänför sig till tiden efter den faktiska avräkningsdagen. Det är bara sådana utgifter som får anses ha beaktats vid beräkningen av ersättningen. Fram till avräkningstidpunkten har företaget naturligtvis rätt att dra av utgifter enligt vanliga regler.

Av 5 § framgår att utgifter som hänför sig till en avvecklad reaktor inte får dras av omedelbart eller genom värdeminskningssavdrag. Det innebär att det skattemässiga värdet för inventarier, markanläggningar och byggnader skall anses vara noll.

För kapitaltillgångar såsom marken som tas i anspråk för den avvecklade reaktorn är omkostnadsbeloppet enligt förslaget till 6 § noll.

Om det är fråga om lagertillgångar som har beaktats vid beräkningen av ersättningen, skall lagret enligt förslaget i 7 § anses vara nedskrivet med ett belopp som motsvarar de skattemässiga värdena på de tillgångar som omfattats av ersättningen.

Lagrådet anser att lagtexten i paragraferna bör förtydligas. I den föreslagna lagtexten anges som förutsättning att en utgift, en kapitaltillgång eller en lagertillgång skall ha ersatts genom avtalet om ersättning enligt 3 §. Lagrådet anför att den nämnda ersättningen avser emellertid ersättning för framtida inkomstbortfall vid vars beräkning de nämnda förhållandena beaktats. Enligt Lagrådet bör detta komma till uttryck i lagtexten. Regeringen har med anledning av vad Lagrådet anfört formulerat om bestämmelserna.

Ersättning för framtida utgifter

8 §

Om ersättning utgår för att täcka utgifter, skall ersättningen beskattas. Detta gäller i det nu aktuella fallet bl.a. ersättning för singeldrift och ersättning för service på den avvecklade reaktorn.

Det kan i vissa fall vara oklart vid vilken tidpunkt en ersättning för framtida utgifter skall tas upp till beskattning. Några särskilda beskattningstidpunktsbestämmelser finns inte för sådana ersättningar. Det innebär att ersättningen skall tas upp som intäkt det beskattningsår som de hänför sig till enligt god redovisningssed. Oavsett hur en sådan ersättning skall behandlas i bokföringen bör ersättningen vid beskattningen få tas upp som intäkt löpande allteftersom beloppen betalas ut.

Av allmänna regler följer att företaget skall dra av kostnaderna allt eftersom de uppkommer.

9 §

Bestämmelsen innebär att om elkraft i enlighet med ett sådant avtal som nu är i fråga säljs till ett pris som över- eller understiger produktionskostnaden skall, oavsett uttagsbeskattningsreglerna, den överenskomna prissättningen godtas vid beskattningen.

Överlåtelser m.m. av andra tillgångar

En tillgång som inte hänför sig till den avvecklade reaktorn

10 §

När en reaktor stängs på grund av att rätten att ha en reaktor i drift upphör kan det innebära att koncernen måste struktureras om för den fortsatta verksamheten. I det nu aktuella fallet kommer äganderätten till registerfastigheterna och reaktorerna att flyttas från Barsebäck Kraft AB till dess moderföretag som därefter upplåter nyttjanderätten till tillgångarna till Barsebäck Kraft AB. Moderföretaget kommer därefter att tillskjuta aktierna i Barsebäck Kraft AB som apportegendom till Ringhals AB, som ägs av Vattenfall AB, mot betalning i nyemitterade aktier i Ringhals AB. Omstruktureringen är en följd av avtalet och nödvändig för att avtalet mellan parterna skall kunna fullföljas. En sådan omstrukturering skall inte medföra några inkomstskattekonsekvenser om de skattskyldiga begär det.

Om det är andelar som överläts och ersättningen består av nyemitterade andelar i det köpande företaget anses de mottagna andelarna vara anskaffade för det omkostnadsbelopp som gällde för de överlåtna andelarna. Regeln har utformats på samma sätt som strukturregeln i 27 § 4 mom. den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt i dess lydelse intill utgången av år 1998, se SFS 1997:439.

Beskattningen hos det säljande företaget

11–13 §§

Bestämmelserna om hur överlåtelsen skall behandlas hos det säljande företaget har formulerats med reglerna om verksamhetsöverlåtelser i 38 kap. 9–12 §§ IL som förebild. Paragraferna har placerats i den ordning som Lagrådet föreslagit. Bestämmelserna innebär att för andra tillgångar än kapitaltillgångar skall det säljande företaget ta upp de skattemässiga värdena som intäkt i stället för ersättningen. Kapitalvinster och kapitalförluster som uppkommer hos det säljande företaget skall inte tas upp. Om det är en fastighet som är kapitaltillgång som överläts skall värdeminskningsavdrag m.m. inte återföras.

14 §

Bestämmelserna om det förvärvande företaget har formulerats med 38 kap. 14 § IL som förebild. Paragrafen har placerats här i enlighet med Lagrådets förslag. I fråga om inventarier och lagergångar skall det köpande företaget anses ha anskaffat tillgångarna till samma värde som säljaren skall ta upp som intäkt. När det gäller kapitaltillgångar skall det förvärvade företaget inträda i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Beskattningen hos det upplåtande företaget

15 §

Om det är en nyttjanderätt till en tillgång som upplåts skall i stället för ersättningen ett belopp som motsvarar de skattemässiga värdena på de tillgångar som nyttjanderätten avser tas upp som intäkt. Företaget får göra avdrag med motsvarande belopp.

Beskattningen hos nyttjanderättshavaren

16 §

Får företaget en nyttjanderätt till inventarier m.m. skall företaget behandlas som ägare till tillgångarna. Företaget skall anses ha förvärvat dem för ett belopp som motsvarar deras skattemässiga värde. Företaget får göra avdrag för värdeminskning enligt vanliga skatteregler.

Paragrafen har placerats här i enlighet med Lagrådets förslag.

Avdrag för värdeminskning

17 §

Av bestämmelserna framgår att det överlåtande företaget får göra avdrag för värdeminskning på inventarier, byggnader och markanläggningar för hela överlåtelseåret i stället för det förvärvande företaget. Det skattemässiga värdet blir i motsvarande utsträckning lägre. Paragrafen som var placerad som 14 § i lagrådsremissen har flyttats på förslag av Lagrådet.

Avsättningar

18 §

I paragrafen anges att det förvärvande företaget skall återföra avdrag för framtida utgifter som överlåtaren gjort avseende överlåtna tillgångar. Om flera överlåtelser sker på grund av avtalet skall den senaste förvärvaren återföra avdragen. Paragrafen som var placerad som 19 § i lagrådsremissen har flyttats på förslag av Lagrådet.

19 §

Om företaget på grund av avtalet om avveckling överlåter en tillgång som hänför sig till den avvecklade reaktorn och tillgångens skattemässiga värde eller omkostnadsbelopp därför är noll, skall ersättningen inte tas upp som intäkt hos överlåtaren. I stället inträder förvärvaren i överlåtarens skattemässiga situation. Det skattemässiga värdet eller omkostnadsbeloppet skall därför vara noll även hos förvärvaren.

Paragrafen som var placerad som 18 § i lagrådsremissen har flyttats på förslag av Lagrådet. Lagrådet anför att bestämmelserna i denna paragraf hänför sig till skillnad från de övriga paragraferna till den avvecklade reaktorn. Paragrafen har därför placeras sist i avsnittet om överlåtelse av andra tillgångar.

Räkenskapsenlig avskrivning

20 §

Av paragrafen framgår att ett företag inte förlorar rätten till räkenskapsenlig avskrivning om avskrivningarna på inventarierna i bokslutet och deklARATIONEN inte överensstämmer på grund av att företaget har tillämpat bestämmelserna i denna lag. Mellanskillnaden skall dras av enligt samma metod som gäller för räkenskapsenlig avskrivning.

Bestämmelserna har förtydligats i förhållande till förslaget i lagrådsremissen. Paragrafen tar bara sikte på det fallet att skillnaden mellan avskrivningarna i bokföringen och deklARATIONEN beror på att det skattemässiga värdet på inventarierna är högre än värdet enligt balansräkningen. Bestämmelserna har också kommenterats i avsnitt 6.3.

Stämpelskatt

21 §

Om en reaktorfastighet förvärvas som ett led i en kärnkraftsavveckling är förvärvet fritt från stämpelskatt.

Ikraftträdande och övergångsfrågor

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2000 tillämpas på händelser som inträffat redan den 1 januari 1999 eller senare. I övergångsbestämmelserna anges att avseende tiden innan IL börjar tillämpas gäller lagen vid tillämpning av de upphävda skattelagarna. Det är fråga om

- den upphävda kommunalskattelagen (1928:370),
- den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
- den upphävda lagen (1998:1600) om beskattningen vid överlåtelser till underpris,
- den upphävda lagen (1998:1601) om uppskov med beskattningen vid andelsbyten, och
- den upphävda lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelser inom koncerner.

Den föreslagna lagstiftningen skall tillämpas på händelser som inträffat innan lagstiftningen har trätt i kraft. De föreslagna reglerna leder till att skattebelastningen för företagen i fråga blir lägre än enligt generella regler. En retroaktiv tillämpning kommer därför inte i konflikt med förbudet mot retroaktiv skattelagstiftning i 2 kap. 10 § regeringsformen.

Avtal om ersättning i samband med stängning av
Barsebäcksverket

Prop. 1999/2000:63
Bilaga 1

slut

Prop. 1999/2000:63
Bilaga 1

Förslag till lag om särskilda skatteregler vid kärnkraftsavveckling

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns särskilda bestämmelser om beskattningen vid avveckling av kärnkraft vid tillämpning av

- den upphävda kommunalskattelagen (1928:370),
- den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
- lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter, och
- inkomstskattelagen (1999:1229).

Definitioner m.m.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Ersättning som betalas ut av staten

3 § Ersättning för framtida inkomstbortfall som ett företag får enligt lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling eller på grund av avtal med staten om avveckling av kärnkraft skall inte tas upp som intäkt.

Första stycket gäller bara om ersättningen beräknats netto efter inkomstskatt.

4 § Ersättning som ett företag får för ökade utgifter för skatt eller för tidigare lagda skattekostnader på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § skall inte tas upp.

5 § En utgift vilken kan anses ha ersatts enligt 3 § får varken dras av omedelbart eller genom värdeminskningssavdrag.

6 § I fråga om kapitaltillgångar vilka kan anses ha ersatts enligt 3 §, skall omkostnadsbeloppet anses vara noll.

7 § Lagertillgångar vilka kan anses ha ersatts enligt 3 §, skall anses nedskrivna med ett belopp som motsvarar ersättningen.

Villkor m.m.

8 § Om den skattskyldige på grund av ett avtal som avses i 3 § överlåter en tillgång som inte hänför sig till den avvecklade reaktorn eller upplåter nyttjanderätten till en sådan tillgång, gäller bestämmelserna i 10–16 §§.

Om det är andelar som överlåts och utgörs ersättningen av nyemitterade andelar i det köpande företaget, skall som anskaffningsutgift för de mottagna andelarna anses det omkostnadsbelopp som gällde för de överlåtna andelarna.

Första och andra stycket gäller bara om den skattskyldige begär det.

9 § Om bestämmelserna i 8 § andra stycket skall tillämpas på ett andelsbyte eller en koncernintern andelsavyttring gäller inte bestämmelserna i den upphävda lagen (1998:1601) om uppskov med beskattningen vid andelsbyten eller den upphävda lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelse inom koncerner.

Beskattningen hos det säljande företaget

10 § För andra tillgångar än kapitaltillgångar skall det säljande företaget i stället för ersättningen ta upp de skattemässiga värdena som intäkt.

Om inventarier som avyttras är bara en del av säljarens samtliga inventarier, skall en skälig del av hela det skattemässiga värdet tas upp.

11 § Kapitalvinster eller kapitalförluster som uppkommer hos det säljande företaget skall inte tas upp respektive får inte dras av.

12 § Värdeminskningsavdrag m.m. som avses i 26 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) för en avyttrad näringsfastighet som är kapitaltillgång skall inte återföras.

Beskattningen hos det upplåtande företaget

13 § Det upplåtande företaget skall ta upp det skattemässiga värdet på tillgångarna som omfattas av upplåtelsen som intäkt.

Beskattningen hos det köpande företaget

14 § Det köpande företaget skall anses ha anskaffat andra förvärvade tillgångar än kapitaltillgångar för ett belopp som motsvarar det belopp som det säljande företaget skall ta upp enligt 10 §.

I fråga om kapitaltillgångar inträder det köpande företaget i det säljande företags skattemässiga situation.

15 § Om ett företag erhållit en nyttjanderätt får företaget dra av utgiften för nyttjanderätten i form av värdeminskningsavdrag enligt bestämmelserna i den upphävda kommunalskattelagen (1928:370) och inkomst-

skattelagen (1999:1229) för de tillgångar nyttjanderätten avser. Prop. 1999/2000:63
Tillgångarna anses ha anskaffats för motsvarande belopp som upplåtaren Bilaga 2
skall ta upp enligt 11 §.

Avsättningar

16 § Om det säljande företaget har gjort avdrag för framtida utgifter som hänför sig till det som avyttras, skall avdragen inte återföras hos det säljande företaget utan hos det köpande företaget.

Stämpelskatt

17 § Om en sådan överlåtelse som avses i 8 § omfattar fast egendom eller tomträtt är förvärvet inte skattepliktigt enligt 4 § lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000 och tillämpas första gången vid 2000 års taxering. I fråga om stämpelskatt gäller bestämmelserna på förvärv som skett den 1 januari 2000 eller senare.

Förslag till lag om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § I denna lag finns särskilda bestämmelser om beskattningen vid avveckling av kärnkraft vid tillämpning av

- inkomstskattelagen (1999:1229), och
- lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Definitioner m.m.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter.

Skattefria ersättningar

Ersättning för framtida inkomstbortfall

3 § Ersättning som ett företag får för framtida inkomstbortfall enligt lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling eller på grund av avtal med staten om avveckling av kärnkraft skall inte tas upp som intäkt.

Första stycket gäller bara om ersättningen beräknats netto efter inkomstskatt.

4 § Ersättning som ett företag får för ökade utgifter för skatt eller för tidigarelagda skattekostnader på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § skall, i sådana fall som avses i 3 § andra stycket, inte tas upp som intäkt.

Beskattningen av tillgångar som omfattas av ersättningen

5 § En utgift som kan anses ha ersatts enligt 3 § får varken dras av omedelbart eller genom värdeminskningssavdrag. I fråga om inventarier, byggnader och markanläggningar skall det skattemässiga värdet i sådana fall anses vara noll.

6 § I fråga om kapitaltillgångar som kan anses ha ersatts enligt 3 §, skall omkostnadsbeloppet anses vara noll.

7 § Lagertillgångar som kan anses ha ersatts enligt 3 §, skall anses nedskrivna med ett belopp som motsvarar det skattemässiga värdet på dessa tillgångar.

Prop. 1999/2000:63
Bilaga 3

Ersättning för framtida utgifter

8 § Ersättning som ett företag får för framtida utgifter på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § får tas upp som intäkt det beskattningsår då ersättningen betalas ut.

Överlåtelse av elkraft

9 § Om ett företag på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § överlåter elkraft till ett pris som understiger marknadsvärdet, skall inte bestämmelserna om uttagsbeskattning i 22 kap. inkomstskattelagen (1999:1299) eller bestämmelserna om underprisöverlåtelser i 23 kap. inkomstskattelagen tillämpas.

Överlåtelser m.m. av andra tillgångar

En tillgång som inte hänför sig till den avvecklade reaktorn

10 § Om ett företag på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § överlåter en annan tillgång än elkraft och om tillgången inte hänför sig till den avvecklade reaktorn eller upplåter nyttjanderätten till en sådan tillgång, gäller bestämmelserna i 11–18 §§.

Om det är andelar som överlåts, skall det omkostnadsbelopp som skulle ha använts för de överlåtna andelarna anses som anskaffningsutgift för de mottagna andelarna.

Första och andra styckena skall tillämpas bara om det överlåtande och det förvärvande företaget begär det. Om det är fråga om upplåtelse av en nyttjanderätt skall i stället upplåtaren och nyttjanderättshavaren begära det.

Beskattningen hos det överlåtande företaget

11 § För andra tillgångar än kapitaltillgångar skall det överlåtande företaget i stället för ersättningen ta upp de skattemässiga värdena som intäkt. Om inventarier som överlåts bara är en del av överlåtarens samtliga inventarier, skall en skälig del av hela det skattemässiga värdet tas upp.

12 § Kapitalvinster eller kapitalförluster som uppkommer hos det överlåtande företaget skall inte tas upp respektive får inte dras av.

13 § Om en fastighet som är kapitaltillgång överlåts, skall värdeminskningssavdrag m.m. som avses i 26 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) inte återföras.

14 § Om en tillgång överläts, får värdeminskningssavdragen enligt bestämmelserna om inventarier i 18. kap 13–22 §§, om byggnader i 19 kap. 4–7 §§ och om markanläggningar i 20 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229) göras av det överlåtande företaget i stället för det förvärvande företaget för hela beskattningsåret då överlåtelsen sker.

Beskattningen hos det upplåtande företaget

15 § Det upplåtande företaget skall i stället för ersättningen ta upp de skattemässiga värdena på tillgångarna som omfattas av upplåtelsen som intäkt och omedelbart göra avdrag för de skattemässiga värdena.

Beskattningen hos det förvärvande företaget

16 § Det förvärvande företaget skall anses ha anskaffat andra tillgångar än kapitaltillgångar för ett belopp som motsvarar det som det överlåtande företaget skall ta upp enligt 11 §.

I fråga om kapitaltillgångar inträder det förvärvande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Beskattningen hos nyttjanderättshavaren

17 § Om ett företag får en nyttjanderätt skall företaget anses ha anskaffat tillgångarna för motsvarande belopp som upplåtaren skall ta upp enligt 15 §. Företaget får dra av utgiften för nyttjanderätten i form av värdeminskningssavdrag enligt inkomstskattelagen (1999:1229) för de tillgångar nyttjanderätten avser.

En tillgång som hänför sig till den avvecklade reaktorn

18 § Om ett företag på grund av ett sådant avtal som avses i 3 § överlåter en tillgång som hänför sig till den avvecklade reaktorn skall överlåtaren inte ta upp någon intäkt. Förvärvaren inträder i den tidigare ägarens skattemässiga situation.

Avsättningar

19 § Om det överlåtande företaget har gjort avdrag för framtida utgifter som hänför sig till det som överlåtits, skall avdragen inte återföras hos det överlåtande företaget utan hos det förvärvande företaget.

Räkenskapsenlig avskrivning

20 § Ett företag förlorar inte rätten att tillämpa bestämmelserna om räkenskapsenlig avskrivning om företaget tillämpat bestämmelserna i denna lag på inventarier och avskrivningarna i bokföringen och deklarationen därför inte överensstämmer. Skillnadsbeloppet skall dras av enligt bestämmelserna i andra stycket.

Avdrag får göras med högst 30 procent av skillnadsbeloppet under det första beskattningsåret och därefter med högst 30 procent per år beräknat på det oavskrivna beloppet. Avdrag får dock alltid ske med så stort belopp att det oavskrivna beloppet inte överstiger skillnadsbeloppet minskat med en årlig avskrivning med 20 procent.

Stämpelskatt

21 § Om fast egendom eller tomträtt förvärvas på grund av ett sådant avtal som avses i 3 §, är förvärvet – med undantag för vad som annars gäller enligt 4 § lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter – inte skattepliktigt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000 och tillämpas på händelser som inträffat den 1 januari 1999 eller senare.

Skall till följd av bestämmelserna i lagen (1999:1230) om i ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229) inkomstskattelagen inte tillämpas gäller lagen vid tillämpning av

- den upphävda kommunalskattelagen (1928:370),
- den upphävda lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
- den upphävda lagen (1998:1600) om beskattningen vid överlåtelser till underpris,
- den upphävda lagen (1998:1601) om uppskov med beskattningen vid andelsbyten, och
- den upphävda lagen (1998:1602) om uppskov med beskattningen vid andelsöverlåtelser inom koncerner.

Lagrådet

Protokoll vid sammanträde 2000-02-04

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Leif Thorsson, regeringsrådet Rune Lavin.

Enligt en lagrådsremiss den 27 januari 2000 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om särskilda skattebestämmelser vid kärnkraftsavveckling.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av sakkunniga Anita Saldén Enérus.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Bakgrunden till den föreslagna lagen är ett avtal om på vilket sätt Sydkraft AB skall kompenseras av staten för en stängning av de två kärnkraftsreaktorerna i Barsebäcks kärnkraftverk. Överenskommelsen har ingåtts mellan staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB. Ett villkor i ramavtalet är att de berörda bolagen och vissa av deras dotterbolag inte skall åsamkas större utgifter för skatt än vad bolagen skulle ha haft om transaktionerna enligt avtalen inte hade genomförts. Parterna har i en bilaga till ramavtalet gemensamt angett möjliga skatteutgifter. I ramavtalet anges att om bolagen åsamkas ökade utgifter eller tidigare lagda kostnader för skatt enligt bilagan staten skall kompensera respektive bolag härför. Om bolagen skulle åsamkas andra ökade eller tidigare lagda kostnader för skatt än dem som anges i bilagan, skall staten kompensera respektive bolag härför endast om det inte är möjligt och rimligt för bolaget att undvika, minska eller senarelägga dessa utgifter eller kostnader och om dessa inte heller rimligtvis kunnat förutses av någon av parterna.

Den föreslagna lagen är avsedd att möjliggöra för staten att uppfylla sina åtaganden enligt den ingångna överenskommelsen och kan på så sätt sägas utgöra en del av avtalet. Flertalet bestämmelser har en bakgrund i överenskommelsen och motiveras i lagrådsremissen också genom hänvisningar till denna. Lagen kommer materiellt sett, såvitt nu kan bedömas, att vara tillämplig på en enda konkret affärsuppgörelse och kommer kanske aldrig att passa in på andra framtida överenskommelser i samband med stängningar av kärnkraftsreaktorer.

Ett grundläggande krav på en författningsbestämmelse är att bestämmelsen skall vara generell. Av motiven till regeringsformen (prop. 1973:90 s. 203 f.) framgår att kravets närmare innebörd är att lagen skall ha en generell utformning, vilket dock sägs inte hindra att föreskrifter i praktiken blir tillämpliga endast i fråga om ett enstaka fall. Enligt motiven får en lag anses uppfylla kravet på generell utformning om den exempelvis avser situationer av ett visst slag eller vissa typer av hand-

lingssätt eller om den riktar sig till eller på annat sätt berör en i allmänna termer bestämd krets av personer.

Regeringsrätten har i rättsfallet RÅ80 1:92 funnit att vissa ändringar i lagen om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst och kommunalskattelagen, "Lex Kockum", varit generella med hänsyn till reglernas ordalydelse och det i motiven klart uttalade syftet om en generell gällande lagstiftning.

Som framgår av motiven och det anmärkta rättsfallet, saknar det betydelse om en lag tillkommit i syfte att reglera ett visst enstaka fall och i praktiken kommer att tillämpas endast på detta fall, förutsatt att lagen har en generell utformning. Förbudet mot lagstiftning för enskilda fall kan med andra ord sägas ha en formell innebörd. Se härom Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 2 u. 1989, s. 34 f.

Det förslag till lagtext som överlämnats till Lagrådet för yttrande har genomgående en allmängiltig innebörd. Det finns således inte någon bestämmelse som berör det ifrågavarande, konkreta avtalet, avser ett visst föremål (t.ex. en viss kärnkraftsreaktor) eller riktar sig till en viss fysisk eller juridisk person. Om en överenskommelse med samma innebörd som den nu aktuella skulle träffas i framtiden, kommer lagen antagligen att kunna tillämpas även här. Sammanfattningsvis finner Lagrådet att den föreslagna lagen uppfyller de krav på en generell utformning som vid tillkomsten av regeringsformen avsågs skola gälla.

5–7 §§

I bestämmelserna anges som förutsättning att en utgift, en kapitaltillgång eller en lagertillgång skall ha ersatts genom avtalet om ersättning enligt 3 §. Den nämnda ersättningen avser emellertid ersättning för inkomstbortfall vid vars beräkning de nämnda förhållandena beaktats, och detta bör komma till uttryck i lagtexten.

11–19 §§

Paragraferna disponeras lämpligen så att bestämmelserna om överlåtelse av tillgångar som inte än hänförliga till den avvecklade reaktorn (11 - 13 och 16 §§) förs samman som 11 - 14 §§ och följs av bestämmelserna om upplåtelse av nyttjanderätt till sådana tillgångar (15 och 17 §§) som 15 och 16 §§. Därefter bör 14 § följa som 17 § med rubriken Avdrag för värdeminskning. Slutligen bör 19 § placeras före 18 §; sistnämnda bestämmelse hänför sig nämligen till skillnad från de övriga till den avvecklade reaktorn. Hänvisningen i 10 § till 11 - 18 §§ skall därvid inte ändras.

20 §

Bestämmelsen om att skillnaden mellan avskrivningarna i bokföringen och i deklARATIONEN skall dras av bör avse endast det fallet att det skattemässiga värdet är högre än värdet enligt balansräkningen. Under föredragningen i Lagrådet har framkommit att paragrafens första stycke bör få följande lydelse: "Om det skattemässiga värdet är högre än värdet enligt balansräkningen skall, vid tillämpning av bestämmelserna i 18 kap. 13-22 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), skillnadsbeloppet dras av enligt

bestämmelserna i andra stycket". Lagrådet har ingen erinran mot denna lydelse.

Prop. 1999/2000:63
Bilaga 4

Övergångsbestämmelserna

Såvitt Lagrådet kan överblicka, följer inte av den föreslagna lagen någon utvidgad skatt- och avgiftsskyldighet. Det förbud mot retroaktivt uttagande av skatt eller statlig avgift som finns i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen torde därför inte vara tillämpligt på lagen. Således möter det inte något grundlagsmässigt hinder att i övergångsbestämmelserna föreskriva att lagen tillämpas på händelser som inträffat den 1 januari 1999 eller senare.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 februari 2000

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Freivalds, Thalén, Winberg, Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Rosengren

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:63 Godkännande av avtal om ersättning i samband med stängning av Barsebäcksverket, m.m.

